

אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

שנה 1 (תשפ"ב)

מאמרים נבחרים משכונות חמדה, שווים לכל נפש מכוונים ומרוממים
מכתבם וכלשונם מותוך הספרים הקדושים

נה

זהר המבואר
הקָתֵר וְהַקְבוֹד

בהוצאת ישיבת "אביר יעקב"
מוסדות "אור מאיר שמחה" נהריה
על שם כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצירא זיע"א

מהדורת 'קרו מלפי ברכה'

ישיבת אביר יעקב
אור מאיר שמחה
נהריה

מכון אור לישרים

ירושלים - נהריה

עבודת הצדיקים והישרים

עבודת ה'
בתורת
ומחשבת
ישראל

דרושי אביר יעקב

דרושים בדרך עבודת ה' בעניני האמונה ויסודות עבודת ה', מפיהם ומפי כתבם של צדיקי
הדרות בתורת ומשנת רבינו יעקב אביחצירא זיע"א על פי יסודות רועי הדרות ודברי חז"ל.

ספר שמשנה את השקפת העולם לכחור את חיי הנצח תמורת עולם חולף, ומרומם את האדם
לעולמות נעלים ומרוממים.

אור הגאולה לישרי לב

אוצר פניני החסידות

אוצר כלום
לפרשת השבוע

נה

מתורתו של אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א

במדרש (תהלים פרשה ט) שאין השם שלם ואין
הפסא שלם עד שימחה שמו של עמלק, שמעתי בשם
הבעל שם טוב זיע"א פרוש הפסוק 'מלא ה' כל משאלותיה'
(תהלים כו), הינו ש'כל משאלותיה' - כללות כל התפלות
והפצם וכוונתם, ש'מלא ה' - כלומר שיתמלא כל היות

(עטרת צבי)

אוצר פניני החסידות

- א **תורת הרמ"ל** | שכתבו של אדם שלא בפניו – הפרת האדם שחסרו כל הנהגות הגמיונה לפניו יתברך
- א **דברי חיים** | שכתבו 'פניני' – עצמיות ממות הצדיק, שכתבו 'שלא בפניו' – מעשיו הטובים וצדקותיו | הטעם שנאמר בפנינו כל רק מקצת שכתבו
- ב **דברי יואל** | כל שכתבו שלא בפניו – שלמות השבח היא כאשר נדחת הצדיק משפיעה על אחרים
- ב **אמרי אמת** | 'צלו שלא בפניו' – כל מדרגת הצדיק היא ההפך והדיועה שאין לו כלום מלפני עצמו
- ב **יקרא דמלואו** | יש דורשים לנפאי – הצדיקים שאינם מפצירים בקולם וגורמים שגגור הקב"ה גזרות טובות
- ג **נעם אלמלך** | על האדם לבקש שהשם יתברך יבחר לו את דרך ההשתדלות לפרנסתו כדי שלא יקשה לגזור ומיעה מעבודת הבורא
- ג **אמונת ישראל** | הזית מר החיצוניות ומתוק בפנימיותו – יש להשיל את ההסתגלות החיצונית על השתדלות בפרנסה ולהפיר שפנימיות הענין בהשגחה וסיעתא דשמיא
- ד **קהלת משה** | 'מורוים' מלשון מרות ואדנות, המקבל מניין יתברך ניון בדרך חרות ואדנות
- ד **תפקוד ציאל** | המוקיות בזוונות הבאים בידי אדם – בטוי על החשש התמידי שזמא לא יוכל להמשיך ולספק מזונותיו
- ד **דברי מנחם** | שמחת היונה במירות הזית – רמז על עבודת הבורא ה'דורשת' יגיעה ומירות בתחלה ופיש לשמח בךך
- ה **תפקוד צלמה** | על 'די' פזית' פסח ו'מורוים' זוכים לשפע מזונות כל השנה, פי באכילתם נתקן פנס הבגרות הגורם עיבוד הפרנסה
- ה **תורה אור** | 'נח נח' – בחינת שבת תמאה ושבת עילאה
- ה **בית יעקב** | אלה הולדת נח נח' – נח לא השתטט מעבודת ה' בתואנה ששרוד עבור בניו
- ז **שביו חקי חיים** | עבודת הצדיקים שקדמו לנח היתה מערב בעצבות מפני חטא אדם הראשון ואילו נח זכה לעבודת ה' בהשקמה
- ח **דברי שמואל** | 'תבת נח' – התאחדות היהודים הקשרים באהבה ואיתנה העצה להנצל ממבול ורחי
- ח **חן אהרן** | הטעם שלא הנגה זכותו של נח על דורו
- ח **אורח לחיים** | 'ציהר תעשה לתב' – להאיר את בבות התורה והתפלה
- ט **פרותיק מתוקים** | שלשת מדורי התב' רמז על האדם
- ט **בן ביתי** | רמז הפסוק באפן נפלא על תפלותיהם ובשומתיהם של עם ישראל לפני הקב"ה
- י **אנגר דכלה** | נח הנה סבור שאין בו זכות להנצל ובנה את התב' און ורק מחמת צויו ה'
- יא **דונאים בשדה** | על 'די' שהאדם נושה עצמו מרובה לשמו יתברך נלמר מעברות
- יא **לקוטי שירות** | ההבדל בין 'פרו ורבי' שנאמר בפרשת בראשית לזה הנאמר בפרשת נח
- יג **שפתי צדיק** | למוד חזק לאדם שתמיד יבילתו להפך הדיון לרומים
- יג **לקוטי הלכות** | אין לאדם לדון את עצמו לחובה כי גם את מקום עצמו אינו יודע
- יג **בית ישראל בשלום** | זרכם של תלמידי הפעל שם טוב בקרוב הבגרות לתורה ויראת שמים | מעשה ברבי הלל מסולומיאי ורבי מנחם מנדל מוויזניץ זיע"א
- יד **אמרי נעם** | מתר לאדם להתפאר במעשיו כאשר פנתו שילמדו ממנו
- טו **פתוחי חותם** | יצר הרע מונע את האדם מן התשובה
- טו **פתוחי חותם** | לשון הרע מטיל סנאה בין רעים אהובים
- טז **פתוחי חותם** | טהרה המחשבה בזמן התפלה וקדשת בית הנקשת
- טז **ערוגת הבשם** | החלוק בין תרד לאברהם בהתעוררות לעבודת הבורא
- יז **בית ישראל** | ג' שבתות הן: שבתות העולם, שנה, נפש – שבת, יום טוב, ושמש
- יז **בית אהרן** | למוד תורה בשבת קדם התפלה הוא בחינת גן עדן העליון
- יז **אור ליעקב** | בשבת מועד הלמוד עושה קנין גמור בנפש האדם
- יח **אור למאיר** | סגלת למוד הסוד בשבת קדש
- יח **דברי צדיקים** | בשבת אסור ללמד תורה שלא לשמה
- יח **דברי ישראל** | על 'די' שמחמש חודשי תורה בשבת מעטרים לאביו בעולם העליון
- יט **אבני גזר** | הצדיקים מהפכים את מדת הדיון לרומים

אוצרות אוני הדורות

- יט **הנותן אמרי שפר** | נדונו דור המבול על שם סוסם פיון שכתב התחילו לטטא
- כ **לזית חן** | הקמת הבגרות שתיכיל המיכה את כל הפעלי חיים ומזונותיהם
- כ **רבי דוד בן שטרית** | מצות בגינת התב' היתה לטובתו של נח
- כ **דברי רפאל** | נח עבד את ה' מאהבה
- כא **חמודת ישראל** | מכאן שלמד נח תורה
- כא **נפש חיים** | השראת השכינה על הולמוד תורה לשמה
- כב **דברי יחזקאל** | הביאה היונה עלה זית בגיה ולא את הפרי עצמו משום שתיב במעשרות
- כב **בן איש חי** | אחור התשובה גורם לחסך הפרנסה
- כג **דברי שמואל** | לאיזה דור נועדה הקשת
- כג **צמח צדקה** | דור הפלגה נדונו כחיד שתיב על האמירה לעבד עבודה ורה
- כג **כלי יקר** | הביאה היונה עלה זית לזית ערב להנדיק ממנו אור
- כד **גבול בגנין** | בכל משך היום נזונה היונה מעלה הזת
- כד **מחשבות משה** | הכינים נח את היונה רק לזית ערב במצאי שבת ולא חלל את השבת להקניסה לרשות הנחיד
- כה **בית נפתלי** | גיום השבת לא תלשה היונה את גלה הזית
- כה **הקדמת בן הידי משה על המורש רבה** | נעשה נח חליו משום שנטע בשביעית
- כו **יד דוד** | אם שנת המבול אינו עולה למכון שנות העולם נמצא שנטע נח בשנה הששית
- כו **אבן ישראל** | נטע נח ביום בחוץ לארץ שאין נוהג בה אסור שמשטה
- כז **מעשי צדיקים**
- לד **מילתא חדתא**
- לח **ספיר יהלום** | הארה חסידית מן הפרשה
- מג **זהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד

נושאים בפרשת נח

מקצת שבחו בפניו

תורת הרמ"ל

רבי משה לייב מאסאוב זיע"א

'שבחו של אדם שלא בפניו' – הכרת האדם שחסרו לו בהרגשת העמידה לפניו יתברך

כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (ו א). פּרש רש"י: **מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכלו שלא בפניו.** וקשה מה בא ללמדנו, הלא בפניו יש חגפה, ושלא בפניו גם כן אמרו חז"ל (ערכין טז) אל יספר בשבחו של חברו שמתוך זכו.

ונראה לי השפל והנכזה פרושו על פי דקדוק הנ"ל 'כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור', מה זה לשון 'לפני'. אף יודע שעקר עבודת השם יתברך שידע האדם שעדין אינו מתחיל שום עבודה, וכך האמת, הבורא שמים וארץ וכל אשר עליה כל העולמים במאמרו, ואדם יהיה אשה טפה סרוחה מדבר בלא רתת ופחד ובהלה. **וזה** פרוש אותך ראיתי צדיק 'לפני' דיקא – בדור הזה שכלם רשעים ואתה צדיק, אף שאתה סובר שאתה לפני, ולא כן העקר, הצדיק תמים יודע ומבין שעדין אינו עומד לפני השם יתברך, שאין הפחד והיראה בשלמות. **וזה** פרש רש"י 'אומרים מקצת שבחו של אדם בפניו' שהוא בפני השם יתברך, הוא רק מקצת שבחו, שעדין אינו צדיק גמור, וכל שבחו שלא בפניו, פרוש אדם יודע שהוא 'שלא בפניו' שאין לו פחד מפני השם יתברך כמו שעומד בפני המלך בשר ודם אפלו, כשאדם יודע זאת תמיד ודואג על זה, כי זהו 'כל שבחו' של אדם:

דברי חיים

רבי חיים מצאנז זיע"א

שבחו 'כפניו' – עצמיות ומהות הצדיק, שבחו 'שלא בפניו' – מעשיו הטובים וצדקותיו | הטעם שנאמר בפני נח רק מקצת שבחו

הנה צדיק הוא תבת ק"ץ ד"י, כי הצדיק הוא העוצר בעם ומונעם מחטא ומגבילם, ולזה נקרא 'קץ דיי' לשון גבול וסוף לומר די, והנה כל זה כשהעולם ברוך אחר הצדיק, אבל כשהצדיק אין דבריו נשמעין חס ושלום איז נקרא צדיק שאינו תמים, כי כל פרוש צדיק הוא שנותן קץ וגבול ודי להעם, ואם אין הדבר כך, ואין המניעה מצדו רק מרשעת הדור חס ושלום, נקרא צדיק שאינו תמים וכו'. **ועל** פי זה יש לכאר המדרש שאמר על פסוק 'כי אתך ראיתי צדיק לפני וגו'' אומרים מקצת שבחו בפניו וכלו שלא בפניו, וכן בהקדושה ברוך הוא מציינו בפניו מקצת שבחו וכו', ועל פי מה שכתבנו יש לומר כן, דהנה באמת מה שאומרים מקצת שבחו בפניו נראה לעניות דעתי שאין הטעם משום שלא יבא לידי גאון חס ושלום, דצדיק אינו נחשד שיתגאה על ידי תפארת בני אדם.

רק ידוע דבחינת פנים נקרא שרש ועצם הדבר, והנה באמת תכלית ושרש של הצדיק אין לו שעור ואין נוכל לאמרו, כי מה שיש בכחו הוא רב מאד, אבל 'שלא בפניו' הינו לא להלל עצמותו, ורק צדקתו ומעשיו הטובים, נוכל לאמרו פעלותם שהם צדיקים. **וכן** בנת, 'כפניו' דעקר תכליתו של הצדיקים הוא להיות קיום לדור וגבול וק"ץ לומר להם די ולהוכיחם, ונח לא היה בדורו אשר חטאו ורבו מי שיקבל תוכחותיו כמבאר במפרשים, ולזה לא נקרא תמים בעת בואו

ומחשבותיו ופעלותיו הוא בלתי לה' לבדו. והתחלת עסק התמימות התחיל בנח, כמו שנאמר 'איש צדיק תמים' (ו ט), וידוע מאמר חז"ל בזה מפאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו שנאמר 'כי אתך ראיתי צדיק לפני', וכלו שלא בפניו שנאמר 'נח איש צדיק תמים'.

והענין יש לומר, כי באמת אף אם כבר זכה האדם למדרגות גבוהות מעל גבוהות עד שהשם תברך בעצמו קורא אותו צדיק, בכל זאת הוא רק מקצת שבחו, כי אם חס ושלים יעלה על דעתו שמן ומחשבה שבכחו וצדקתו עשה לו החיל הזה לבא למדרגותיו, כל צדקתו בלא היה הוא.

וזהו 'מפאן שאומרים מקצת שבחו של אדם בפניו וכלו שלא בפניו'. הינו 'כלו' של הצדיק, דהינו כל עקרו וקיומו, הסוד מוסד של הצדיק שלא ימוט לעולם, הוא 'שלא בפניו' דהינו שימטר נפשו ורוחו בכל עניניו ומחשבותיו הכל להשם תברך וידע בנפשו שגם צדקותיו ומדרגותיו הכל רק מהשם תברך, והוא לעצמו בלא נחשב הוא, וזהו 'שלא בפניו' הינו 'שבפניו' דהינו מצד עצמו אין מאומה בידו והוא מוסר את עצמו לגמרי להשם תברך, וזה קרשת התמימות, וזהו 'נח איש צדיק' (שח תרל"ד):

יקרא דמלכא

רבי מרדכי מזוועהיל זיע"א

יש דורשים לגנאי – הצדיקים שאינם מפצירים בקונם וגורמים שיגור הקב"ה גזרות טובות

נח איש צדיק תמים היה בדתיו. ברש"י יש דורשין לשבח ויש דורשין לגנאי. יש להבין בשלמא לשבח ניתא, אלא לגנאי למה, ומאי 'בדרתי' לשון רבים ולא פתיב בדורו.

כי באמת צריכים לומר שמי שדורש לגנאי, יוצא מזה שבח עוד יותר גדול ממי

לחכה לקיום העולם, כי צדקת הצדיק להציל כל העולם במבאר, והוא לא היה אז בכחו להציל מחמת דורו שלא עלה פה, על כל פנים לא נקרא תמים לתכליתו בעצם. אולם 'תולדותיו', הינו מעשיו הטובים היה באמת בתמימות, ולזה הינו 'שלא בפניו' לא היה עצמותו, רק למעשיו הטובים באמת נקרא תמים (פרשת נח):

דברי יואל

רבי יואל משאטר זיע"א

'כל שבחו שלא בפניו' – שלמות השבח היא כאשר צדקת הצדיק משפיעה על אחרים

הנה במי שהוא צדיק רק בינו לבין קונו, ואינו משפיע על זולתו לקרב גם אחרים לעבודת השם תברך, בחינה זו רק 'מקצת שבחו של אדם', ולא 'כל שבחו', בין שהוא צדיק רק בפניו, מה שאין בן שלא בפניו אין שם רשם צדקתו כלל, שלא השפיע מצדקתו על זולתו. אבל 'כל שבחו של אדם', אם הוא צדיק גם 'שלא בפניו', שקרב גם אחרים לעבודת השם תברך, וגם שלא בפניו נפר ונרגש רשימו מקדשתו והשפעתו.

והנה נח בדורו לא היה צדיק רק בפניו, שלא השפיע מקדשתו לבני דורו, ועל פן נאמר בו 'כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה' ולא קראו תמים, ומפאן נלמד דמקצת שבחו של אדם אם הוא צדיק בפניו, וכלו שלא בפניו. והבן (פרשת נח עמ' קעא):

אמרי אמת

רבי יהודה לייב אייג' מלובלין זיע"א

'כלו שלא בפניו' – כל מדרגת הצדיק היא ההכרה והידיעה שאין לו כלום מכה עצמו

עקר ענין התמימות הוא להשליף על ה' יתבו, ולידע בעמק לבו כי כל עניניו

יהיו מזונותי מרורין כזית ומסורין כבדף

נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א

על האדם לבקש שהשם יתברך יבחר לו את דרך ההשתדלות לפרנסתו כדי שלא יכשל בגזל ומניעה מעבודת הבורא

הנה עקר מניעת האדם מעבודת הבורא הוא עסק הפרנסה שקשה בו כקריעת ים סוף, ורבים נכשלים חלילה בעסק משא ומתן שצריך לנהר מאד בזה וכולי האי ואולי. וזה שאמרה היונה רבנו של עולם יהיו מזונותי כזית ומסורים כבדף – פרוש שהבחינה יהיה כבדף, שאתה תבחר ולא אני בעסקי מזונות, כי מתירא אנכי שאם יהיה כבדף זאת, שלא אתמוטט חלילה, מחמת שצריך לזה שמירה גדולה (פרשת נשא ד"ה דבר אל בני ישראל):

אמונת ישראל

רבי ישראל מגרודז'נסק זיע"א

הזית מר בחיצוניותו ומתוק בפנימיותו – יש להשיל את ההסתכלות החיצונית על השתדלות בפרנסה ולהכיר שפנימיות הענין בהשגחה וסיעתא דשמיא

והנה עלה זית טרף בפי' (ח יא). ואיתא במדרש רבה שאמרה היונה מוטב שיהיו מזונותי מרורים כזית מרורין של הקדוש ברוך הוא ואל יהיו מתוקין כדבש ותלוין ביד כשר נדם. ולכאורה למה לא טרפה היונה שרש פורה ראש ולענה, שהיא מר יותר מזית.

אך ידוע שהזית רק חיצוניותו הוא מר, ופנימיותו שהוא השמן הוא טוב ומתוק, וכל ענני עולם הנה הוא כף, שפאמת הם משגחים ומתנהגים על ידי הבורא יתברך שמו, בעיני טובה:

שדורש לשבת. והענין שיש שתי בחינות צדיקים שונות בהנהגתם, לצורך השפעת העולם ותקונו, כי יש צדיק יסוד עולם, ועל פיו מתנהג ולא יעשה ה' דבר כי אם גלה סודו אל עבדיו וכו' (עמוס ג ז), וצדיק מושל וראת אלקים' (שמואל ב' כג ג ראה מו"ק טז), לבטל גזרות ולהמתיק דינים ולהמשיך השפעות וחסדים ורחמים הכל לטובת העולם כפי הבנתו והשגתו.

אבל יש בחינת צדיק [שמהפך] מדותיו של הקדוש ברוך הוא לרחמים, על ידי שמבטל עצמו למדותיו יתברך ולרצונו, ומקבל הכל בסדר פנים פות, ואינו רואה שום צורך לשנות הנהגה, כי לפי דעתו הכל חסד ורחמים גמורים, הרבה יותר ממה שמגיע לנו, ואין צורך לפי דעתו לשנות דעת המקום.

והקדוש ברוך הוא רואה צדיק כזוהר מתחלה אינו גזור שום גזרות ואוסר עצמו בשבועה שלא יגזר שום גזרות רעות, לפי שידוע שהצדיק הדור לא יבטל ויקבל על עצמו ועל העולם כלו באהבה. ובחינת צדיק כזוהר עושה טובה להרבה דורות.

והנה נח הצדיק אחר המבול הקריב קרבן, ויזרח ה' את ריח הניחח' (ח כא) ואסר עצמו בשבועה שלא יביא מבול לעולם בשום פעם, וזה דומה לבן חביב שקבל מאביו מכות גדולות ואחרי זה קם בנו ונשק ידי אביו בכריעה והכניעה גדולה ובכי, הטבע שמתעורר בלב אביו רחמנות ואהבה גדולה ויתרה עולה על לב אביו להעניק לו מתנה גדולה ויקרה.

ולכן השבח הגדול היוצא מהדורשין לגנאי [הוא] שהרוחנו השבועה על קיום העולם וישובו, הגם שלפי שעה הוא גנאי שנשטפו כל אנשי העולם ולא נצלו בתפלתו, המשיך בזה הנהגה שעל ידי קבלת גזרתו מרויחים יותר שלא יבוא בגזרות ויתחרט ויברך בעיני טובה:

אמרה היונה יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים בידך ולא יהיו מתוקין כדבש בידי בשר ודם.

כי ידוע אינו דומה מי שיש לו פת בסלו שאינו תאב לאכל כמו זה שאין לו פת בסלו, וכן אמר אבני (מגילה ז:): כפין עניא ולא ידע. וזה 'היא מזונותי מרורים', כי יהיה לי הרבה פת בסלי מחמת שהם 'מסורים בידך' ויש לך כח להספיק כל הצטרכות שלי, ולא יהיה מתוקים ומסורים וכו', על ידי שיהא מסור ביד בשר ודם שאין לו כח למלאות כל צרכי ולא יהיה מזונותי מצויה ועל ידי זה יהיה מתוקים, כמבאר שמי שאין לו פת בסלו תאב לו מאד וכל מה שאוכל מתוק לו מאד:

דברי מנחם

רבי מנחם מנדל מרימנוב זיע"א

שמחת היונה במרידות הזית – רמז על עבודת הכורא הדורשת נייעה ומרידות בתחלה ושיש לשמח בכך

כתבו חז"ל: אמרה יונה לפני הקדוש ברוך הוא יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים בידך ולא כדבש ומסורים ביד בשר ודם. ונוכל לומר דזה קאי על פרחי בני ישראל, אשר מקבלים עליהם על מלכות שמים בנעוריהם ומואסים בהבלי עולם לאסף ממון ולמלאות כרסם מתענוגי העולם, רק מסתפקים במעוט פת במלח, והולכים מביתם אל צדיקי הדור ללמד תורה לשמה ולקבל מהם מדות טובות וישרות לעבודת הבורא ותפירה.

והעבודה הזאת נמשל לזית, כי כמו הזית אין גמר בשולה תכף כמו שאר פרות, רק אחר זמנים רבים, וגם לשנגמר אין יכולים להנות ממנה באכילה כמו שאר פרות, רק צריך לעשות עבודה רבה לכתש במכתשת ולטחן ברחים ולעצור בבית הפד לעשות ממנו

ורק מלבש בלבוש עד שינדמה האדם שהוא כבחו ועצם ידו יעשה לו את החל הזה.

ואמרו חז"ל בחגיגה (כ:): אוי להם לבריות שרואות ואינן יודעות מה רואות, רק האדם השלם הוא המביט בפנימיות כל דבר ורואה איך שהכל מתנהג על פי השגחת השם ותפירה. וזאת דברה היונה 'יהיו מזונותי מרורים כזית' – שאדע פנימיות כל דבר שהוא מידו של הקדוש ברוך הוא, ואל יהיו מתוקים כדבש' ואטעה בהלבוש שהם תלויין בידי בשר ודם (פרשת נח):

קהלת משה

רבי משה אלקיס בריעה מקודניץ זיע"א

'מרורים' מלשון מרות ואדנות, המקבל מידו ותכרך גזון בדרך חרות ואדנות

אמרה היונה יהיו מזונותי מרורין כזית ומידו של הקדוש ברוך הוא ואל יהיו מתוקין וכדבש בשר ודם, הפונה שלא דקא שיהיו מרורין, אמנם כי השפע שבא מידי הקדוש ברוך הוא, שהוא הטוב ומטיב לכל, ונותן בעין פה, ונזון דרך חרות, טובים, הגם שאינם גדולים כי אם כזית, מכל מקום הברכה שורה בהם. ותבת 'מרורין' מלשון אמר 'מר', שהוא אדון, רצה לומר, שאני נזון דרך חרות ואדנות, ולא מידי בשר ודם שהגם שגדול בכמות אינו נותן בעין פה (הגדה של פסח שיר השירים ד"ה ישקני):

תפארת עזיאל

רבי עזיאל מייזליש זיע"א

המתקוות במזונות הבאים בידי אדם – בטוי על החשש התמידי שמה לא יוכל להמשיך לספק מזונותיו

ותבא אליו היונה וגו' והנה עלה זית טרף בפיה. מדרש אגדה והובא בפרוש רש"י:

תפארת שלמה

רבי שלמה מראדומסק זיע"א

על ידי 'מזוית' פסח ומרורים' זוכים לשפע מזונות כל השנה, כי באכילתם נתקן פגם הכרית הגורם עכוב הפרנסה

אמר ו'ל' (פסחים ע.) כי מצות אכילת פסח הוא על השבוע. רצו לומר על ידי מצות אכילת פסח נמשך כל השפעות טובות ושבוע בעולם, כי באמת כל אכילת פסח הוא פזיזת. והוא הרמז במאמר היונה יהיו מזונותי מרורים כזית ומסורים בידך – רוצה לומר 'מרורים פזיזת' הוא פזיזת פסח שנגאמר (במדבר ט יא) 'על מצות ומרורים יאכלהו', וממנו ימשך מזונות לעולם מהאכל יצא מאכל (שבת הגדול ד"ה ולקח הוא):

שמן, ואז נהנים ממנה יותר מכל הפרות הנ באכילה ושתייה והן להשתמש באורה.

כן ממש העבודה הזאת להם, שבתחלה מרורה פזיזת, שאין להם שום הנאה רק סובלים כל היסורים ברעב ובעני, והם מקבלים באהבה ובחבה ואומרים לפני הקדוש ברוך הוא 'יהא מזונותי מסורים בידך' – רוצה לומר טוב לי פת חרבה הנתונים לי מתחת ידך החרבה והמלאה, ולא יהיו מתוקים כדבש ומסורים בידי בשר ודם' – רוצה לומר מאלו היו מתוקים כדבש על ידי מעשי ידי. אבל אחר כך כשבא לתכלית השלמות, אז אשרי לו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא, כי אוכל פרות בעולם הזה והקרן קנימת לעולם הבא (פרשת כי תצא ד"ה בפסוק כי תחבוט):

פרשת נח

אלה תולדת נח נח (ו י ט)

תורה אור

רבי שניאור זלמן מליאדי זיע"א

נח נח' – בחינת שבת תתאה ושבת עילאה

הנה 'נח' הוא נייחא דרוחא, שהוא בחינת שביטה כפאדם השובת ממלאכתו. וכמו שכתוב ו'ישבת ביום השביעי' (בראשית ב ב) ותרגומו ו'נח ביומא שביעאה כו'. ומה שכתוב 'נח נח' ב' פעמים הם נייחא דעילאי ונניחא דתתאי, שהוא בחינת שבת תתאה ושבת עילאה שיהיה לעתיד שנקרא יום שפלו שבת, מה שאין כן שבת תתאה אינו פלו שבת פאשר יתבאר.

המבול היה בבחינת מקוה לטהר את זהמת העולם

כי הנה לכאורה אינו מובן ענין המבול, שאם היה רק להעביר ולשחת האנשים החוטאים למה הוצרך לבחינת רעש גדול כזה, הלא ברגע אחד היה ביכלת ה' להעבירם אף בלא המבול.

אך באמת היה המבול בא לטהר את הארץ, שנגאמר 'כי מלאה הארץ חמס' (שם ו יג), ונתמלקלה מאד והיה נצרף לטהרה, ולזאת בא המבול דוקא שהוא בחינת מים בכדי לטהר את הטמאים שהוא כדגמת המקוה ארבעים סאה שהיא מטהרת את הטמא, כמו כן היה המבול בא בכדי לטהר את כל הארץ. וכמו שנגאמר (יחזקאל לו כה) 'ויוקמי עליכם מים טהורים וטהרתם כו', ולזאת נקראים 'מי נח' (ישעיה נד ט), שנעשה מזה נייחא דרוחא כו'.

שעבוד הפרנסה נקרא גם כן 'מי נח' | על ידי יגיעת וטרדת הפרנסה מתעלית הנשמה למדרגה יותר גבוהה מקדם התלבשותה

והנה שעבוד הפרנסה נקרא גם כן מי נח, לפי שעל ידי בחינת מים רבים ביגיעת וטרדת הפרנסה מתעלית הנשמה למדרגה היותר גבוהה מקדם התלבשותה כו', שהיתה רק נהנית מזיו השכינה כו'. וכמאמר רז"ל (אבות פ"ד מ"ז)

והכלי עולם. לפי שיִתְרוֹן האור הוא מתוך החושף דוקא. וזהו מאמר רז"ל יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא פנ"ל. ולזאת נקראו מים רבים הנ"ל 'מי נח', לפי שנעשה על ידם גניחה דרוחא שנעשה מהם תבת נח שהוא בחינת תבות התפלה וכמו שנאמר 'בא אתה וכל ביתך אל התבה כו'.

וזהו 'ויגברו המים מאד כו' חמש עשרה אמה מלמעלה גברו המים כו', שהוא בחינת תגברת גפש התבנית על בחינת גפש האלקית בעסק הפרנסה וענינים הגשמיים, אך על ידי זה נעשה אחר כך יתרון אור כו' פנ"ל. וזהו 'ותלך התבה על פני המים דוקא ותרום התבה כו', שעל ידי המים דוקא מתעלות תבות התפלה ועולה למעלה מעלה פנ"ל.

טעות הכעלי עסקים הסבורים שאין ביכולתם להתפלל כל כך כמו היושבי אהלים

וזהו טעות הפעלי עסקים, שבודעתם שאין יכולים להתפלל כל כך כמו היושבי אהלים. כי אדרבה נהפך הוא שהם יכולים להתפלל יותר, כי יתרון האור הוא מתוך החושף דוקא כו'. וזהו שנקראים 'מי נח', גניחה דרוחא, שהוא בחינת השבת, כמו שכתוב 'כי בו שבת מכל מלאכתו כו'. שבששת ימי המעשה הוא בחינת התפשטות והמשיכת מלכותו יתברך למטה. ובשבת הוא בחינת שבייתה ממלאכה וגיחה דרוחא שהוא עלית העולמות למעלה פאדם השובת ונח ממלאכתו.

כמו בן הוא בחינת תרדמת ועסק הפרנסה בענינים גשמיים שנקראת 'מים רבים', כשמתהפכים ועולים אחר כך בבחינת אלקות על ידי התפלה פנ"ל נקראת בחינה זו בחינת גניחה דרוחא שהוא בחינת שבת פנ"ל, כידוע שכל תפלה מששת ימי המעשה היא הארה מבחינת שבת פנ"ל.

יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, לפי שהוא בחינת יתרון האור מתוך החושף דוקא, שהוא בחינת אהבה סטרא אחרא ואתהפכה חשוכא כו'.

התבוננות בעת התפלה אודות הרהוק מחמת עסוקו כטרדות הנשמיות

שכשעוסק כל היום בענינים גשמיים בטרדת הפרנסה שהם הנקראים חושף, ומתבונן אחר כך בתפלה איך שאין לך עשב מלמטה שאין לו מזל מלמעלה כו', שהם המזלות שהם המשפיעים חיות כל עולם הזה, והמזלות הם מקבלים משבעים שרים, והשרים מקבלים משמרי אופנים, והם מקבלים מהמלאכים, וגבוה מעל גבוה עד שכלם מקבלים מבחינת מלכותו יתברך וכמו שנאמר 'מלכותך מלכות כל עולמים' (תהלים קמה יג) שמהנה את כל העולמות מאין ליש ממש, והוא רק בחינת זיו השכינה בלבד, שאינו אלא בחינת זיו והארה בעלמא בלבד לגבי מהותו ועצמותו יתברך כפיכחל שהוא בבחינת אין סוף ממש הנה הנה ויהיה בלי שנוי ממש.

התבוננות זו מביאה לאהבה ותשוקה נפלאה כרשפי אש

ואחרי התבוננות כל הנ"ל בעמק הדעת, מתעורר גפשו בבחינת אהבה ותשוקה נפלאה כרשפי אש לצאת מתוך החושף והעלם הגשמי הנה ורק לזכרה בו יתברך, וכמו שנאמר (תהלים עג כח) 'מי לי בשמים ועמד לא חפצתי כו', שלא יחפץ כלל לא בגן עדן התחתון ולא בגן עדן העליון שהם רק בחינת זיו והארה בלבד וכמאמר רז"ל צדיקים יושבים וכו' ונהנין מזיו השכינה, כי אם לזכרה בו יתברך לכלל בבחינת מהותו ועצמותו יתברך ונקרא בזהר הקדוש לאשתאבא בגופא דמלפא כו'.

ונקראת בחינת אהבה זו בחינת תשובה, שהוא בחילה יתיר, שבאה דוקא מתוך החושף שהנה עוסק רק בענינים גשמיים

עמלו ויגיעו הוא עבור בנו שיהיה תלמיד חכם ועובד השם, וכן הוא מנהיגי בני אדם בעוונותינו הרבים דור אחר דור, ואמר אדמו"ר הרב וצ"ל: מתי אֶזְכֶּה לראות זה הבן האמתי [ואמר בזה הלשון: ווען וועט מען שוין זעהין דאס רעכטי קינד].

ועל זה העידה התורה אלה תולדת נח נח, שלא עזב עצמו לפעל וליגע עבור בניו, אף הוא בעצמו היה הבן האמתי והיה עובד השם יתברך תמיד וכו', והוא על דרך תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים (כ"ד ל ט), וזה אלה תולדת נח נח הוא עצמו מעשים טובים שלו:

שביבי חקי חיים

רבי אברהם חיים משומרי אמונים זיע"א עבודת הצדיקים שקדמו לנח היתה מערב בעצבות מפני חטא אדם הראשון ואלו נח זכה לעבודת ה' בשמחה

אמרו וצ"ל: עקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. ולכאורה במה היו עובדין הטובין של נח ספונים וחסובים יותר משאר צדיקי הדורות שלפניו.

ויתכן לומר שמעלתו היתה נח במה שעבד את ה' בשמחה וטוב לבב מרב כל, ועל ידי כך הקשיף את השכינה הקדושה למטה אשר אינה שורה אלא מתוך שמחה, ולא כך עשו הצדיקים שקדמו לו שעבודתם היתה מערכת עם עצבון מה, מהיותם שבורים ומדכים ברוחם על חטא אדם הראשון אשר נתקללה האדמה בעבורו, וכיון שאחד מיסודות האדם מרוב מעפר מן האדמה, לכן מזה נמשך עצבות על יסוד העפר שבאדם.

וכזה נוכל לפרש בעזרת ה' כמין חמר מה שאמר אבי נח למך הצדיק בשעה שנולד בנו ויקרא את שמו נח לאמר זה

אך כל זה הוא שבת תתאה. ויש עוד בחינת שבת עילאה, שהוא מה שיהיה לעתיד שנקרא יום שכלו שבת. והוא אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ (הפסרת פרשתנו). כי הנה אף שהם באו לטהר אף לא בכל זמן צריך טהרה כל כך. כן נשבעתי מקצף עליך ומגער בך.

כי הנה אף שמבאר למעלה ששל ידי בחינת מים רבים הנ"ל נעשה יתרון אור כו', שהוא בחינת אהבת בכל מאדך כנ"ל, עם כל זה יש עוד בחינת אהבה רבה הבאה מלמעלה שהיא למעלה מעלה אף מבחינת האהבה שבאה על ידי מים רבים הנ"ל.

והוא מה שכתוב וימינו תחבקני כו'. ובחינת האהבה זו יתגלה לעתיד, וכמו שכתוב (הפסרת פרשתנו) 'כי ההרים ימושו והגבעות תמוטינה וחסדי מאתך לא ימוש וברית שלומי לא תמוט כו', שהוא בחינת חסד עליון ואהבה רבה הבאה מלמעלה להיות וימינו תחבקני:

אלה תולדת נח נח איש צדיק וגו' (למדך שעקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים, רש"י) (ו ט)

בית יעקב

רבי יעקב אב"ד אלקסנדר זיע"א
'אלה תולדת נח נח' – נח לא השתמש מעבודת ה' בתואנה שטרוד עבור בניו

על דרך צחות על פי ששמעתי בשם מחתני אדמו"ר הרב הקדוש היהודי וצ"ל מפרשיספחא, שאמר תוכחת מוסר על מנהגי בני אדם עלי תבל, שכל אחד אומר שכל יגיעותיו ועסקיו עלי ארץ הוא עבור בנו להספיק לו לתורה ויראת שמים.

וכאשר נתגדל בן הנה הוא שוכח למה ועל מה היה מיגע אביו עבורו לגדלו לתורה ומעשים טובים, ואומר גם כן שכל

טהור, דהינו שְׁכַל הַיְהוּדִים הַכְּשָׁרִים יתְאַדְדוּ וַיִּתְקַשְּׁרוּ בְּאַהֲבַת חֻבְרִים אֲמִתִּית.

באחרית הימים יהיה הנסיון ככך שיראה לעינים שהאש יורדת לאותם שאינם הנונים

והנה איתא במדרש, כי בימים שלפני הגאולה האמתית, פֶּאֶשֶׁר יִצְטָרְכוּ כָּכָר לְהִקִּים אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, יתְפַלְּגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְשָׁנֵי צְדָדִים, הַכְּשָׁרִים בְּאֵמֶת יִחַפְּצוּ בְּאוֹתוֹ כִּהְיֶה גְדוֹל שֶׁהֵם יִבְחָרוּ בוֹ כְּמִתְאִים לְעִטְרָה זוֹ, וְאֵלוּ הַפּוֹרְקִים עַל יְאִמְרוּ שֶׁהֵם הַיְהוּדִים הָאֲמִתִּיִּים וְהֵם הֵם שְׂצָרִיקִים לְבַחֵר אֶת הַכֹּהֵן גְּדוֹל כְּפִי הַבְּנִתָּם.

וַיִּכְרִיעוּ אִזּוּ בִּינֵיהֶם כְּדָרָךְ הַבְּחִירָה שֶׁהִיתָה בִּימֵי אֱלֹהֵי ו'ל, דְּהִינוּ שִׁיעֲשׂוּ בִּינֵיהֶם סִימָן שְׁכַל מִי שִׁיעֲנֵנו לוֹ בְּאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם הָאֵמֶת אִתּוֹ, וְהַנְּסִיחֵן הַגְּדוֹל יִהְיֶה אִזּוּ בְּאִפְּן זֶה שֶׁהָאֵשׁ מִן הַשָּׁמַיִם תִּרְדַּ לְצַדֵּם שֶׁל אֵלוּ שֶׁהִתְרַחְקוּ מִן הַתּוֹרָה וְהֵם יִצְלִיחוּ בְּמַלְחַמָּתָם.

אך זֶה יִהְיֶה הַבְּרוּר הָאֲחֵרוֹן, כִּי הַכְּשָׁרִים בְּאֵמֶת לֹא יִתְבַטְּלוּ אֲפִילוּ בְּפְנֵי הַמוֹפֵת הַזֶּה. וְהַעֲצָה לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּמַצֵּב נוֹרָא זֶה לְכָל יְהוּדֵי הוּא שֶׁיִּהְיֶה מְקַשֵּׁר לְצַדִּיקִים וְלַיְהוּדִים כְּשָׁרִים הַמְקַשְּׁרִים לַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה הִיא נְצִיחִית, וּבִכֹּחַ זֶה אֲפֶשֶׁר לְהַחֲזִיק מֵעַמֵּד בְּכָל הַעֲתִים וְהַמְּצָבִים:

חן אהרן

רבי גדליהו אהרן מסקאליווקע זיע"א

הטעם שלא הגנה זכותו של נח על דורו

למה לא הגן זכותו של נח להציל את בני דורו. יש טעם נכון בדרך, דהנה איתא בפספריים בטעם ששבר משה את הלוחות, משום דכאשר ישראל חוטאין והצדיק הדור רוצה להעלות אותם צריך הוא להשפיל את עצמו ממדרגתו והוא וידיה לצרף עליה פנודע.

ינחמנו ממעשנו ומעצבון דינו מן האדמה אשר ארצה ה' (ה ט).

דהינו זה הצדיק שנולד עתה ינחמנו ויפגנו ממעשנו הטובים שעשינו עד הנה מתוך עצבון דינו כדי לתקן את הפגם מן האדמה אשר ארצה ה', ועל ידי העצבות לא היה לאל דינו להמשיך השכינה הקדושה למטה שאיננה שורה אלא מתוך שמחה, ועתה כשנחית צדיק זה לעולם שתהיה עבודתו מתוך שמחה, ולאשר שם ה' שמות בארץ, הנה שמא של נח קגרים (ראה ברכות ז:) שהוא מלשון וינח ביום השביעי' (שמות כ יא), ועין בזה הקדוש.

ולענינו תדרש כי כמו ששבת הוא יום מנוחה ושמחה, ככה היה בחינתו של נח שהמשיך נחא ושמחה בעולם, ומתוך כך שרתה השכינה למטה. ועל זה גמר אמר את עם השנאת כבוד האלקים היא שכינת עוננו התהלך נח על ידי אמצעות עבודתו את השם יתברך מתוך שמחה וטוב לבב, ובדרך זה עלה על קודמיו:

עשה לך תכת עצי גפר וגו' (ו יד)

דברי שמואל

רבי שמואל מסלונים זיע"א

'תבת נח' - התאחדות היהודים הכשרים באהבה ואהבה העצה להנצל ממבול רוחני

התורה הקדושה היא נצחית וכל דבור מתוכה נוגע לכל איש מישראל בכל עת וכו'. ענין התבה הוא א' יידיש ווארט (מלה יהודית), בכח התבה שיהודי מוציא מפיו לפני הקדוש ברוך הוא בבחינת אמת, יכול הוא להנצל ממי המבול הדידונים, ולטהר את עצמו מכל מיני רתיחות דם טמא. ובמיוחד בזמן הסתר כמו של ימינו, שהחשכות גדולה, צריך לעשות בחינת תבת נח שהתאחדו בתוכה כל מין

והנה הרב הקדוש המגיד זלזה"ה אמר בשם הבעל שם טוב זלזה"ה שמה שאיתא בזהר שדנין את האדם בכל היכל, דהינו הדבורים ואותיות התפלה הנקרא היכלות, שם דנין את האדם אם כדאי הוא לכנס בתוף הדבורים ואותיות התפלה, ואם אינו כדאי מגרשין אותו – הינו ששולחין לו מחשבה רעה ודוחין אותו, עד כאן.

ולפי זה צריך האדם לשבא אליו מחשבה רעה וחקמא לצלן לפשפש במעשיו ולהתחרט על עונותיו שייכול לבא בדבוריו לעולם המחשבה. וזהו שנגאמר ופתח התכה, רצה לומר פתיחת תבת הדבור, בצדה תשים, דאמרו רז"ל במסכת מנחות דף כ"ט למה רגל ה' תלוי אם חוזר בו ליעול בהף, וזהו בצדה - בצד ה' תשים, רצה לומר בתשובה וחרטה על כל עונותיו.

והנה הרב המגיד זלזה"ה אמר שהאדם שאין יכול לבונ פגנות התפלה צריך לחשב שיש באותיות גם כן טעמים ותגין ונקודות המרמזו לארבעה עולמות, עד כאן. ויש טעמים ונקודות למטה באותיות ובאמצע האותיות ולמעלה מהאותיות וכן תגין למעלה, וזהו שנגאמר תחתים שנים ושלישים תעשה:

תחתים שנים ושלישים (תחתים לזבל אמצעיים למדוד עליונים לאדם, רש"י) (ו טו)

פירותיה מתוקים

רבי משה סופר זיע"א

שלשת מדורי התכה רמז על האדם

אמר מורי נ"י: תחתים לזבל הינו בני מעים מקום הפסלת וקלפות, אמצעיים למדוד בהמות הינו הלב חומד בהמיות, והוא מקום הגשמית בהמיות, עליונים לאדם מקום הפת והוא משיג רוחני.

וזהו דוקא בשאר חטאים חוץ מגזל ועריות שהם מהדברים שנפשו של אדם חומדתן ואסור לספן את עצמו בזה אפלו ירדה לצרף עליה. והנה דור המבול חטאו בגזל ועריות, לכן היה מן הנמנע שהצדיק ישפיל את עצמו וכנ"ל, לכן לא הגן עליהם נח להציל אותם:

צהר תעשה לתכה ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התכה בצדה תשים תחתים שנים ושלישים תעשה (ו טז)

ארח לחיים

רבי אברהם חיים מזלוטשוב זיע"א

'צהר תעשה לתכה' – להאיר את תבות התורה והתפלה

שמעתי מהרב הקדוש המגיד מורנו יחיאל מיכל ו"ל על זה להבין, הלא התורה נצחיות ומאי דהנה תהו, דבא לרמז דהאדם צריך לדבר דבורים בדחילו ורחימו ולהביא אותם לעולם המחשבה הנקראת בינה, ובינה נקרא אם כמו שאיתא בזהר (ח"ב ב קא). 'כי אם לבינה תקרא' (משלי ב ג), וזהו שאמר צהר תעשה לתכה, רצה לומר לתכה של תורה ותפלה תעשה בהירות מעולם המחשבה, עד כאן דבריו, ודברי פי חכם חן.

באור המשך הפסוק על דרך הג"ל

ונראה בדרך הזה לסים כל הפסוק ואל אמה תכלנה מלמעלה ופתח התכה בצדה תשים תחתים ושנים ושלישים תעשה, להבין כנ"ל מה דבורי תהו. והנה כפי הנ"ל דבא לרמז דהאדם צריך לדבר דבורים בדחילו ורחימו ולהביא אותם לעולם המחשבה הנקרא בינה ובינה נקראת אם, רצה לומר צהר תעשה לתכה של תורה ותפלה - תעשה בהירות מעולם המחשבה. וזהו ואל אמה וכו' – ואל אם ה' תכלנה מלמעלה, רצה לומר אם ה"א אחרונה שהיא הדבור, שם תכלנה.

ללבש, ואמרו רז"ל שכל התפלות צריכים לפרש אותם היטב, לזה אמר יעקב אבינו עליו השלום 'לחם לאכל' דיקא בעולם העשייה הזוה, וכן 'בגד כרי' ל'לבש' בעולם הזוה. הוא הדין כאן בבקשה זו של כל ישראל מבקשים ואומרים להקדוש ברוך הוא פנ"ל, והוא דיקא באפן מכל מאכל הזוה אשר יאכל בעולם הזוה. ועוד מבקשים ישראל מהשם יתברך ואספת אליך תפלתינו ואל ימסרו לפני בית דין שלמעלה, אלא דיקא לפניך שאתה בוחן לבות וכליות, מזה תדע שאנחנו זוכים להשפיע לנו פרנסה ברוח, ואז והיה לך תפלתנו ולהם לך ישראל לאכלה:

ויעש נח ככל אשר צוה אתו אלקים כן עשה (ו כא)

אגרא דכלה

רבי צבי אלימלך מדינוב זיע"א

נח היה סבור שאין בו זכות להנצל ובנה את התבה אך ורק מחמת צווי ה'

ויעש נח ככל אשר כו' כן עשה. להגיד שבחו של נח שלא פגן בעשיית התבה להציל את נפשו מטביעת המים הזדונים, רק עשה לקיים גזרת המלך. ויאמר עוד, פי הנה נח חשב בדעתו שאין לו זכות להנצל, פי כן דרך הצדיקים שמחפשים דרכיהם ויודעים שאינם יוצאים ידי חובתם בעבודת הבורא, רק שחשב בדעתו שהשם יתברך רוצה ברכ רחמי להצילו במתנת חנם. וזהו שנאמר ככל אשר צוה אתו אלקים כן עשה, אבל בעצם עבודתו לא מצא לעצמו זכות שינצל, וכל זה מורה צדקתו.

נח בנה את התבה בכונות עליונות

ויאמר עוד ככל אשר צוה אלקים כן עשה, להיות נעשים בכונה מכונת בחדריה ועליותיה נגד השרש עליון מלכות שמים, והכל מיד ה' השפיל על נח. לזה אמר ככל אשר צוה אתו אלקים, על פי אותן הפונה עשה.

ובזו מישב דלכאורה היאך היה העליונים עושים הזבל, אלא פנ"ל דמרמז על המח והוא מקום השפעת הקדשה והשגות רוח הקדש, ושם אין מקום לקלפה לשלט, מה שאין פן אמצעיים בהמיות צריכים מקום להניח שם זממתם וישארו בקדשה, ודוק קצרתם (כתבי תלמידי החתם סופר):

ואתה קח לך מכל מאכל אשר יאכל ואספת אליך ויהיה לך ולהם לאכלה (ו כא)

בן ביתי

רבי אליעזר צבי מקומארנא זיע"א

רמז הפסוק באפן נפלא על תפלותיהם ובקשותיהם של עם ישראל לפני הקב"ה

בני ישראל הקדושים מבקשים לפני הקדוש ברוך הוא ואומרים לפניו יתברך שמו: ואתה הקדוש ברוך הוא, קח לך כל התפלות שמתפללים כל ישראל הקדושים הבא מכל מאכל, הינו שתתן להם מזונא רוחא פרנסה בהרחקה.

והוא דיקא אשר יאכל, כלומר כמו שאמר יעקב אבינו עליו השלום ונתן לי לחם לאכל ובגד ללבש (בראשית כח ט), והקשו המפרשים למה כפל לשונו הקדוש לחם לאכל, הרי בודאי ידענו שלחם הוא כדי לאכל וכן בגד הוא כדי ללבש.

אלא שמעתי מאבי אדוני מורי ורבי מבהק זלה"ה, לפי שיש לחם כזה שהמלאכים גם פן אוכלים, שהוא חיות רוחני שלהם מאורות העליונים שנתן הקדוש ברוך הוא להמלאכים ולכל הנשמות צדיקים שבעולם העליון, וכן יש בגד העליון שהוא חלוקא דרבנן, פנודע שהוא לבושים של הנשמות רוחניים.

ואם נותן לו הקדוש ברוך הוא כל אלה לא היה לו בעולם הזה מה לאכל ומה

בעת בניית התבה היה אומר 'על דעת הבורא
'יתברך'

או יאמר מעין זה, להיות נח הצדיק חשב
פן לא יצא ידי חובתו בכל הפגנת פרצון
המצוה יתברך, על פן עשה הכל על דעת
המקום, ועל פל דבר היה אומר על דעת
הבורא המצוה ברוך הוא, וכן קבלנו בכל
עשיית המצוות לומר על דעת הרבי שמעון פן
יחאי והאר"י ז"ל ועל דעת כל הצדיקים
פנודע:

ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה
כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (ד א)

דודאים בשדה

רבי ראובן מראנובצה זיע"א

על ידי שהאדם עושה עצמו מרובה לשמו
'יתברך נשמר מעברות

הדעת נותן שאם האדם חושב תמיד שהוא
פסא לקדשתו יתברך וכל אבריו רומזים
לעולמות עליונים, פנודע בשערי ציון, אז הוא
נשמר שאנים יכולין להדבק בו החיצונים
ולהכשילו חס ושלום, וכן ראיתי בשם צדיקים
פי לחשב תמיד שהוא מרובה להקדשה מוסיף
הארה בנפש יותר יותר מתענית וסגופים. ונודע
שתבת נח רומז להקדשה פנודע בזהר פרשה
זו.

וזהו שנאמר בא אתה וכל ביתך הם אבריו,
אל התבה רצה לומר אל הקדשה, רצה
לומר שתחשב תמיד שאבריו הם מרובה
לקדשה, ואף שנקשלת הרבה פעמים ונטמאת
ונפגמו אבריו, מפל מקום כי אתך ראיתי צדיק
לפני, רק מה שנקשלת הוא בדור הזה, רצה
לומר מפני הגוף העכור שנקרא מתאוות
גופניות, הוא גורם להכשילך, לכן אינך
שתהיה תמיד מרובה לקדשה ובה תנצל,
והבן היטב:

ואתם פרו ורבו (ט ב)

לקוטי שיחות

רבי מנחם מענדל מליובאוויטש זיע"א
ההכרל בין 'פרו ורבו' שנאמר בפרשת בראשית
לזה הנאמר בפרשת נח

הנה 'פרו ורבו' נאמר בתורה בפרשת בראשית
ובפרשת נח, ואחד החלוקים ביניהם
הוא: בפרשת בראשית נאמר זה לאדם הראשון,
ומפיו שלפני אמירת (ברכה) צווי זה לא היו
לאדם בנים, מובן, שבזה מדבר בעקר קיום
פריה ורביה (הולדת בן ובת).

מה שאין פן בפרשתנו נאמר 'פרו ורבו' לנח
ובניו – פלומר, לא רק לבני נח שעדין
לא היו להם בנים, אלא גם לנח עצמו שכבר
היו לו שלשה בנים, גם לו נאמר 'פרו ורבו'
ומלאו את הארץ, 'פרו ורבו' שרצו בארץ ורבו
בה', שיש לומר שבזה נרמז אשר גם הוספת
נפש הוי בכלל קיום פריה ורביה, וכאלו בנה
עולם (אף שלענין קיום מצות פרי' להלכה לאחר מ"ת לא
קיים כי לדעת ב"ה צ"ל בן ובת – יבמות סא, ב).

למוד מהנ"ל לענין פריה ורביה רותנית בלמוד
עם תלמידים

ויש לומר – בשם שהוא בענין מצות פריה
ורביה בפשוטה, כך הוא גם בנוגע
(לתכן) מצות פריה ורביה ברוחניות, שהוא
למוד התורה עם תלמידים (ובכללות – קרוב
בני ישראל ליהדות, תורה ומצוותיה) – כמאמר
פ"ל (פנדרין יט): כל המלמד בן חברו תורה
מעלה עליו הפתוב פאלו ילדו – שאין בזה
חלוק בין זמן הילדות לעת הילדות.

וכהמשך דברי הגמרא (יבמות סב:), שלאורי
מאמר רבי יהושע נשא אדם אשה
בילדותו ישא אשה בזנותו היו לו בנים
בילדותו יהיו לו בנים בזנותו – בא מאמר

שהוא בן אברהם יצחק ויעקב והיא בת שרה
 רבקה רחל ולאה, נשאָר העולם במצב שלא
 נכר בו מקורו ונָרְשׁוּ; ועל ידי העבודה לגלות
 בכל אֶחָד ואֶחָד מיִשְׂרָאֵל את שִׁכְוֹתוֹ וְהִתְקַשְׂרוֹתוֹ
 לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּלְתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו, הוּא
 פּוֹעֵל שְׂכָל הָעוֹלָם כְּלוּ נַעֲשֶׂה דִּינָה לוֹ יִתְבַרֵךְ,
 כְּאֵלּוֹ בְּנֵה עוֹלָם.

הטעם ש'תלו חז"ל את ענין הגאולה בקיום
 מצות פריה ורבייה

על פי הנ"ל יש לכאור גם הטעם ש'חז"ל
 תלו הגאולה דלעתיד בקיום מצות פריה
 ורבייה, כמאמר 'אין בן דוד בא עד שיכלו כל
 נשמות שב(אוצר ששמו) גוף' (יבמות סב.), ואמרו
 (תנא"י פ"ד) 'כמו שנגאלו ישראל ממצרים בזכות
 שהיו פרים ורבים כמו כן יגאלו לעתיד בזכות
 שהן פרים ורבים וכו', אין ישראל נגאלין אלא
 אם בן הם פרים ורבים ויהיו מלא כל העולם.

כי על ידי סיום קיום מצות פריה ורבייה –
 הן בגשמיות, על ידי זה שכל אחד ואחד
 לא יבטל מקיום מצוה זו 'כל זמן שיש בו
 כח' (פפסק דין ברור של הרמב"ם), והן
 ברוחניות – שמקברים כל אחד ואחד מישראל
 לה' ולתורתו ולמצוותיו, באים לשלמות בגן
 העולם כלו, דהיינו שתתגלה בו מלכותו של
 הקדוש ברוך הוא. וזה יהיה בתכלית השלמות
 לעתיד לבא, כאשר יקיים היעוד ונגלה כבוד
 ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר' (ישעיה
 מ ה).

ואף שכל הגלויים דלעתיד תלויים בכל
 מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות,
 הרי מוכן שבפרטיות בגן העולם מחדש נעשה
 על ידי הוספה בקיום מצות פריה ורבייה
 בגשמיות וברוחניות, בגן העולם שבזמן הגלות,
 שעל ידי הוספת נפש אחת בישראל כאלו בנה
 עולם, וכל שכן קל וחמר על ידי הוספת
 כמה וכמה נפשות מישראל. וזה ממהר ומזרז
 בגן 'עולם חדש', השמים החדשים והארץ

רבי עקיבא 'למד תורה בילדותו ילמד תורה
 בזקנותו היו לו תלמידים בילדותו יהיו לו
 תלמידים בזקנותו שגאמר בפקר זרע גו'.

כלומר, מלבד זאת שבחייב תלמוד תורה
 (לעצמו) אין חלוק בין בחור לזקן
 (כמ"ש הרמב"ם בהל' ת"ת), הנה גם בלמוד עם
 תלמידים ישנו הצויי ד'לערב אל תנח ידך'.
 לאחר שהאדם עסק והתנגע בהשפעה על הזולת
 במשך שנות הפחרות וגיל העמידה, הנה
 בהגיעו לעת זקנתו הרי אפשר שיאמר שעשה
 ינות מעבודתו ויגיעתו אלו – בא הכתוב
 ואומר: 'ולערב אל תנח ידך', שגם אז עליו
 להמשיך ולעסוק ב'פרו ורבו', לקרב עוד בני
 ישראל ועוד בני ישראל ליהדות, תורה ומצוותיה.

ובזה מוסיף הרמב"ם (אישות פ"טו ה"טז), שטעם
 הדבר הוא, מפני ש'שכל המוסיף נפש
 אחת בישראל כאלו בנה עולם': ההכרח להוסיף
 בעבודתו זאת, אינו רק מפני החשש שעבודתו
 הקודמת לא הייתה בשלמות (ועד שישנו חשש
 'אי זה יכשר גו', על דרך ספור הגמרא שם
 אודות תלמידי רבי עקיבא), אלא שגם אם
 עבודתו הקודמת הייתה בתכלית השלמות –
 אין לו להסתפק בכך, ועליו להוסיף בעבודתו
 גם ב'ערב', כי על ידי כל פעלה שלו הרי זה
 'כאלו בנה עולם'.

והנה, תכלית כל הבריאה היא כדי לעשות
 לו יתברך דינה בתחתונים (תנחומא נשא
 טז. תניא רפ"ח), וזהו תכן הפנימי של 'בנה עולם',
 לבנות לו יתברך דינה. כלומר, שהעולם שמצד
 עצמו הוא במצב של 'העלם' והסתר, שלא
 נכר בו שהתהוותו היא מ'אמתת המצאו',
 צריכים לבנותו ולעשות דבר חדש, לגלות בו
 את 'אמתת המצאו'.

ושנוי וחדוש זה שבעולם נעשה על ידי
 שנוי וחדוש במצבם של בני ישראל:
 כל זמן שלא נכר בכל אחד ואחד מישראל

למקומך כמו שצריכין לקיים בחברו אל תדין וכו' (אבות פ"ב מ"ד). כי בנודאי גם מקום עצמו אינו יודע, כי בנודאי אינו יודע מאיזה מקום נמשך וכל מה שעברו עליו בכל הגלגולים, ומאיזה מקום נמשכין עליו הוצרין רעים והמחשבות רעות שלו וכו' וכו'.

על כן אסור לניאש את עצמו לעולם, באשר הזהירנו אדמו"ר ז"ל כמה פעמים בלי ששור. כי צריכין לקיים גם בעצמו אל תהי בז לכל אדם' (שם פ"ד מ"ג) שלא לעבר על אסור שפיכות דמים חס ושלום, כמבאר שם בהתורה הנ"ל שהאסור אל תהי בז לכל אדם הוא אסור שפיכות דמים וכו'.

כמו שפתיב שפך דם האדם וכו'. ואך את דמכם לנפשתיכם. ודרשו רבותינו זכרונם לברכה ומובא בפרוש רש"י, לרבות השופך דם עצמו. כי צריכין לדון את עצמו לכף זכות, כמבאר בהתורה אומרה לאלקי בעודי (בסימן רפב), כי מי יודע את מקומו. והעקר שלא יתיאש את עצמו מן העצקה לעולם (הלכות ערלה ה"ד אות ט):

ויחל נח (עשה עצמו חליו, רש"י) (ט כ)

בית ישראל השלם

רבי מנחם מנדל מוויזניץ זיע"א

דרכם של תלמידי הבעל שם טוב בקרוב הבריות לתורה ויראת שמים | מעשה ברבי הלל מקולומיניא ורבי מנחם מנדל מוויזניץ זיע"א

ואנב אורחא אביא פאן ספורן של צדיקים, שמשמעתיה מהרב מרדכי מילר שליט"א. הגאון הקדוש רבי מנחם מנדל מוויזניץ זיע"א הנה רגיל לנסע לקהלת קדש קאלאמיי, והנה הולך לבקר את הגאון הקדוש רבי הלל ליכטנשטיין זיע"א ורבי הלל הנה מחזיר לו בקור.

התדשה דלעתיד לבא, והנה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד (זכריה יד ט) (חלק ל עמ' 28):

יהי הגשם וגו' ארבעים יום (ולחלן הוא אומר ויהי המבול, אלא כשהורידו הורידו ברחמים אם יחזרו יהיו גשמי ברכה וכשלא חזרו היו למבול, רש"י) (ו יב)

שפתי צדיק

רבי מנחם מנדל מפילץ זיע"א

למוד חזק לאדם שתמיד ביכלתו להפך הדין לרחמים

יהי הגשם וגו' ארבעים יום. פרש רש"י ז"ל: לחלן כתוב ויהי המבול כשהורידו הורידו ברחמים שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה.

מכאן רמז מוסר לכל אדם, שלא יפל חס ושלום לבו כשנשלח עליו ענש משמים, שזהו קל וחמר, מה דור המבול שהיו מכעיסים למרות כבוד שמים והתרה בהם על ידי נח ק"כ שנה, ומפל מקום כשנשלח גוף הענש, הנה להם עוד עת לשוב ולהפך הרע לטוב שיהיו גשמי ברכה, מפל שפן ישראל עם קרוב שמצפים בשמים שייטיבו מעשיהם בכל רגע, ויכל להפך הענש למדה טובה מרבה ממדת פרענות והבן:

ואך את דמכם לנפשתיכם אדרש (ט ה)

לקוטי הלכות

רבי נתן מברסלב זיע"א

אין לאדם לדון את עצמו לחובה כי גם את מקום עצמו אינו יודע

צריכין לדון גם את עצמו לכף זכות, אף על פי שהוא יודע מכאובי נפשו ורבויו פשעיו כי עצמו מספר וכו', אף על פי כן צריך לקיים גם בעצמו אל תדין עד שתגיע

הס"מ, וכשהרגיש בדבר היו צריכים לשנות את הדרך.

עד שנבנה בית המקדש ונכנסו כהנים לעבודתם ולוים לשרים ולזמרים, ונפש פי תחטא והביאה קרבן הנה הכהן הגדול מסתפל ברוח קדשו וכשהרגיש שעדין לא חזר החוטא בתשובה הראויה הנה רומז ללוים והם התחילו לשיר נגונים המעוררים את הלב לתשובה, ורק אחרי כן הקריב את תטאתו, וכהנים אוכלים ובעלים מתפסים, והלף משם נקי פתיגוק בן יומו בלי חטא, התקנא הס"מ גם בזה ועשה מה שעשה והקריב את בית המקדש.

כא רבנו הבעל שם טוב וסלל דרך חדשה ומחדשת, הרבי יושב עם חסידיו ואוכלים ושותים ואינו מוכיחם ואינו מיסרם, אבל הצדיק אוכל בקדשה ובטהרה עד שהשלחן ממלא מקום המזבח והאכילה באה במקום הקרבן, והולכים מן השלחן נקיים מפל חטא ועון פתיגוק בן יומו. ויהי כאשר פלה האדמו"ר מוויזניץ לדבר עמד רבי הלל וקרא: אזוי, גיי איך מיה אויך וואשן [האכן, הנני נוטל ידי גם כן] (רבי ישראל טויסיג ממאטעסדארף זיע"א):

על כן יאמר כנמרד גבור ציד (י ט)

אמרי נעים

רבי מאיר מדון יקוב זיע"א

מתר לאדם להתפאר במעשיו כאשר כוננת שילמדו ממנו

על כן יאמר כנמרד גבור ציד. ובמסורה ג' פ'מים, דין, ואיך 'אמר בספר מלחמת ה' (במדבר כא ד), 'ולציון יאמר איש ואיש גלד בה' (תהלים פו ה), עין בבעל הטורים.

ונראה כי אמרו ו"ל כל המתגאה כאלו עובד עבודה זרה ורחמנא לצלן (ראה סוטה ד). אמנם צריך האדם לפעמים להתפאר עצמו

אחת בקר רבי הלל אצל האדמו"ר מוויזניץ ומצאו פשהוא יושב עם חסידיו בסעודת ראש חודש. כד האדמו"ר את רבי הלל ואמר לו: קאלאמיער רב, וואשט אייך [הרב מקולומיאי יטל נא דיון]. ענהו רבי הלל: איך ואנקע, איך האב שוין געמיטאגט [תורה, כפר סעדיתי את לבין].

ישב רבי הלל ליד האדמו"ר והתבונן בחסידים הנדחפים אל השלחן לשמע דברי תורה ולחטף שירים. אמר לו רבי הלל לאדמו"ר: הנה רואה אני את החסידים שהם כל כך אדוקים ודבוקים בכבוד תורתו ומתאזים לשמע דבר ה' מפיו. והנה מן הראוי לכבוד תורתו לקיים מה שצאמר בתורה 'הוכח תוכיח את עמיתך' (ויקרא יט יז), כי בודאי היו מקבילים תוכחה היוצאת מפה קדשו.

ענהו האדמו"ר: הנה אדם הראשון הנה יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא ומאד גדלה קדשתו, והמלאכים היו משמשים לפניו – התקנא בו הס"מ ועשה מה שעשה וקלקל את העולם. עמד נח הצדיק ורצה לתקן אבל גם בו התקנא הס"מ וניחל נח – עשה עצמו חלין.

כא אברהם אבינו והתחיל ללכת בדרך חדשה שלא יבין השטן, הכניס אורחים ערביים ונתן להם לאכל ולשתות, כי אכילה ושתיה מסטרא דיליה. אבל בסופו של דבר הרגיש הס"מ שיוצאים בעלי תשובה מביתו של אברהם. מה עשה? העמיד כנגדו מנגיסי אורחים אחרים, ענר אשכול וממרא וגם לוט, ושם אפשר הנה לאכל ולשתות בלי ברכה, ולא היו מטיפים להם מוסר באברהם אבינו, כי לא יחפץ אויל בתבונה.

והיה מן הצורך להתחכם נגד הס"מ ולחפש דרכים אחרות ושיטות חדשות ביצד להשפיע על העם שילכו בדרך התורה. וכך היו עושים הצדיקים בכל דור ודור שלא יבין

אָפּלוּ בהיותו בן ששים או שבעים שנה אומר לו התשובה מקבלת אפלו בעת דכדוכה של נפש, שנאמר (תהלים צ א) 'תשוב אנוש עד דכא', עד שמונעו מן התשובה וסופו יורש גיהנם.

רוח שטות נכנסת בחוטא ונמנע מלשוב

זְהוּ פונת הפתוב, וְהָיָה רַאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ הִיא מְלַכּוּתוֹ שֶׁל יֶצֶר הָרַע שֶׁשׁוֹלֵט בְּאָדָם וְנִעְשָׂה לוֹ כְּמֶלֶךְ, אֵת אֲשֶׁר אוֹמֵר לוֹ עוֹשֶׂה. וְהִנֵּה אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבָרְכָה (סוטה ג), אִין אָדָם עוֹשֶׂה עֲבֵרָה אֵלָא אִם כֵּן נִכְנְסָה בּוֹ רוּחַ שְׁטוּת, וְזֶהוּ כְּכֹל, שֶׁמְבַלְבֵּל וּמְטַרְף אֵת דַּעְתּוֹ. וְכִינֵן שֶׁמִּתְחִיל הָאָדָם לְשַׁמַּע לוֹ הוּא מְכַנְּסֵים לוֹ יְצוּת רְעוּת בְּלָבוֹ וְאוֹמֵר לוֹ עֲדִין יִמְיָךְ אֲרָכִים, עֲשֵׂה מָה שֶׁאַתָּה חָפֵץ וְכִשְׁיִקְרָבוּ יִמְיָךְ לְמוֹת עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה, וְזֶהוּ וְאָרֶךְ.

וּכְשֶׁהוֹקִין וְתִשֵּׁשׁ כְּחוֹ וְרוּצָה לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה, אוֹמֵר לוֹ הַתְּשׁוּבָה מְקַבֶּלֶת אֶפְלוּ בְּדַכּוּכָה שֶׁל נֶפֶשׁ, וְזֶהוּ וְאָכַד, אוֹתִיוֹת וְדָכָא, לְרַמֵּז לָמָּה שֶׁנֶּאֱמַר 'תָּשׁוּב אָנוּשׁ עַד דְּכָא', דִּהְיִינוּ שְׂאוֹמְרֵי לוֹ עַד שֶׁתֵּהָא מְטַל עַל עַרְשׂ דְּרֵי סְמוּךְ לְמִיתָה וְשׁוֹב בְּתְשׁוּבָה וְה' מְקַבֶּלָהּ, עַד שֶׁמוֹנְעוֹ מִן הַתְּשׁוּבָה, וְזֶהוּ וְכַלְנֵה, מְלִשׁוֹן מְנִיעָה:

וּמַצְרִים יֵלֵד אֶת לוּדִים וְאֵת עַנְמִים וְאֵת לְהִים וְאֵת נַפְתְּחִים. וְאֵת פְּתַרְסִים וְאֵת כְּסֻלְחִים אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִשֵּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֵת כְּפַתְרִים (י יג-יד)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

לשון הרע מטיל שנאה בין רעים אהובים

כְּכַד פְּתַכְנוּ (פסוק ו) כִּי וּמַצְרִים גִּימְטְרִיא 'לְשׁוֹן', רוֹמֵז לְמַשָּׁן בְּחֶרֶב לְשׁוֹנוֹ וּמְדַבֵּר לְשׁוֹן הָרַע וּמוֹצִיא שֵׁם רַע וּלְשׁוֹנוֹ תְּדַבֵּר אֲנִי וּמְרַמֶּה תְּמִיד. וְהִנֵּה בְּעַל הַלְשׁוֹן בְּלִשׁוֹנוֹ הָרַע מוֹלִיף רְכִיל וּמְטִיל שְׂנְאָה אֶפְלוּ בֵּין אַחִים וְרַעִים, עַד שֶׁבְּלִשׁוֹנוֹ הָרַע מְפָרִיד אִישׁ מֵעַל רַעְיוֹ.

ולגלות התקדמת תורתו ומעשיו הטובים, בכדי שיהיה קנאת סופרים תרבה חקמה (כ"ב כא), וממנו ילמדו וכן יעשו. וכמו שכתוב 'ויגבה לבו בדרך ה' (דה"י ב' יז ו), וצריך הדבך שכל גדול לשקל הדברים היטב, שיהא פונתו רק אשר תלמידיו ילמדו את דרכיו הטובים.

וְזֶהוּ עַל כֵּן יֹאמֵר שֶׁהִיא לְשׁוֹן הַתְּפָאָרוֹת, עַל דְּרָף הַפְּתוּב 'וְה' הָאֱמִירָךְ הַיּוֹם' (דברים כו יח), וְכֹל הַתְּפָאָרוֹת וְגֵאוֹת הוּא כְּנִמְרוֹד, בְּאֵלּוֹ מְרַד נִגְדוֹ כְּכִיכּוֹל, וְהוּא כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה כְּמוֹ נִמְרוֹד. אֵף עִם כָּל זֶה 'עַל כֵּן יֹאמֵר בְּסֵפֶר', הִינּוּ לְפַעְמִים מֵתָר לְהַתְּפָאָר עֲצָמוֹ לְלִמּוּד תּוֹרָתוֹ סֵפֶר תּוֹרַת ה', אִם כּוֹנֵנֵתוֹ לְהַעֲמִיד תְּלִמִּידִים. וְזֶהוּ 'וּלְצִיּוֹן יֹאמֵר אִישׁ וְאִישׁ לְדָבָר', הִינּוּ לְתִלְמִידֵי חֻקִּים הַמְּצַנְיִים בְּהִלְכָה מֵתָר לְפַעְמִים לְהַתְּפָאָר, אִם כּוֹנֵנֵתוֹ לְהוֹלִיד אִישׁ וְאִישׁ - שֶׁהֵם הַתְּלִמִּידִים, כִּי כָּל הַמְּלַמֵּד חֲבָרוֹ תּוֹרָה בְּאֵלּוֹ יְלָדוּ (סנהדרין יט):

וְהָיָה רַאשִׁית מַמְלַכְתּוֹ כְּכֹל וְאָרֶךְ וְאָכַד וְכַלְנֵה בְּאֶרֶץ שַׁנְעַר (י י)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

יצר הרע מונע את האדם מן התשובה

כָּאן בָּא לְרַמֵּז מוֹעֲצוּתֵי שֶׁל יֶצֶר הָרַע וְתַחֲבִילוּתָיו, שֶׁמִּפְתָּה הָאָדָם וּמְדַחְהוּ מִדְּחֵי אֵל דְּחֵי עַד שֶׁגּוֹרֵם לוֹ לְהִשְׁתַּקֵּעַ וְלֹא יוּכַל לְשׁוֹב. וְהִנֵּה בְּתַחֲלָה קֹדֶם שֶׁיִּגְיַע הָאָדָם לְעִשְׂרִים שָׁנָה אוֹמֵר לוֹ יֶצֶר הָרַע שֶׁכָּל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה אֵינוֹ נוֹתֵן עָלָיו דִּין וְחֲשׁוֹבוֹן, לְפִי שֶׁאִין בֵּית דִּין מַעֲנִישִׁין רַק מַעֲשָׂרִים שָׁנָה וּלְמַעֲלָה (שבת טט):

וּכְשֶׁמַּגִּיעַ לְעִשְׂרִים שָׁנָה אוֹמֵר לוֹ דַּעְדֵן יָמֵי אֲרָפִים וְהַתְּשׁוּבָה מְקַבֶּלֶת בְּכֹל עַת. וְכִשְׁהוּא מְדַחְהוּ מִדְּחֵי אֵל דְּחֵי וְשׁוֹמֵעַ לוֹ, אִז

ובני ארם עוין וחול ונתר ומש (י כג)

פתוחי חותם

רבי יעקב אביחצירא זיע"א

טהרת המחשבה בזמן התפלה וקדשת בית הכנסת

ובני ארם עוין וחול ונתר ומש. הרמז בנה, שבשעת תפלה צריך שיטטה מחשבתו ויפנה לבו מכל דברים המטרידים אותו, לפי שהתפלה נקראת עבודה שבלב, שנאמר (דברים יא יג) 'ולעבדו בכל לבבכם'. ועוד, צריך שינהג קדושה בבית הכנסת ויחשב שהשכינה שם, ולא ירבה דברי הל בבית הכנסת ולא יריב עם אדם שם.

וזהו שנאמר ובני ארם שהיא התפלה, עוין מלשון עצה, דהינו צריך שיטטה עצתו ומחשבתו ולא תהיה עצתו אלא בעבודת ה' דוקא. וחול הינו מרחיק דברי הל שלא יזכירם בבית הכנסת. ונתר אותיות 'ותגר', שלא יעשה שום תגר ולא יריב בבית הכנסת. וזהו ומש, מלשון הסרה, כמו 'לא ימוש' (יהושע א ח), כלומר דמסיר עצמו מדברי הל וריב ומצה וכיוצא בבית הכנסת, ומתנהג בה פי אם בקדושה:

ויקה תרח את אכרם בנו וגו' ויכאו עד חרן וישבו שם (יא לא)

ערוגת הנשים

רבי משה מחוסט זיע"א

חלוק בין תרח לאכרם בהתעוררות לעבודת הבורא

הנה כמה פעמים יבא התעוררות גם לאדם שאינו בעל מדרגה יתעורר רוחו בקרבן להטהר ולעמד על נפשו. ומכל מקום באמצע הדרך תיצר הרע מתגבר עליו ועומד על עמדו

וזהו ומצרים, הוא בעל הלשון, בוא וראה תולדות מעשיו הרעים, ילד את לודים ואת ענמים, לודים מלשון לדה, וענמים מלשון נעמים, כלומר, אפלו בני אדם שמיים שנולדו הם נעמים אהובים ומדבקים באהבה ורעות, בא בעל הלשון ונתן ביניהם להבי המחלקת עד שהפרידם איש מעל אחיו.

וזהו ואת להבים ואת נפתחים, דהינו נתן ביניהם אש להבות עד שהפתיחם והפרידם איש מעל אחיו. ואמרו נפתחים, כלומר פתח אשר היו סתומים ומחברים באהבה ורעות וזר לא יקרב אליהם, בא בעל הלשון ופרץ סתמיהם ופשעם פתוחים, כל הרוצה לפגם הרי הפתח פתוח:

בעל הלשון מדבר רעה גם על מי שמטיב לו

ואת פתרים וגו', הפונה, דבעל הלשון כיון שסורו רע, אפלו מי שעושה לו טובה ומאכילו ומשקהו, מדבר עליו רעה ומוסרו ונלחם עמו. וזהו ואת פתרים, קרי בה 'פת ימסר', כלומר, אפלו מי שאוכל פתו מוסרו ומפסידו. ואת כסלחים, קרי בה 'כוס ילחם', אפלו מי ששותה כוסו נלחם עמו. והנה בעל הלשון על ידי לשונו שמטיל שנאה בין איש לרעהו מביא אותם לידי שפיכות דמים, וזהו אשר יצאו משם פלשתים, פלשתים גימטריא 'שפיכות דם'. ואת כפתרים מלשון כפירה, לומר לך דבעל הלשון כופר בעקר, כמו שנאמר (תהלים יב ה) 'אשר אמרו ללשננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו'.

והנה כפתורים יש בה אותיות 'כופרים', ועוד תי"ו רומז לתורה, לומר שכופרים בתורה. ועוד, כל השמות הללו של בני מצרים מסומים ב'מי', לומר שבפלי הלשון כופרים בה' ואומרים 'מי אדון לנו':

ולכן נרמז בהפסוק **שְׁלוֹשָׁה פְּעָמִים נָח**, לשלוש שביתות עולם שנה נפש פנודע, וכמבאר אצלנו בענין שלוש שביתות, של שבת היא 'שבת וינפש' (שמות לא יז), וכטעם 'שבת וינפש' ד'קא, שבת של יום טוב הוא שבת הזמן כטעם 'מקדש ישראל והזמנים', ויבאר אם ירצה השם בעניני המועדות, אשר לזה הטעם אמרו (מגילה ז:) אין בין יום טוב לשבת אלא אכל נפש בלבד, בהיותו אינם שבת הנפש כי אם שבת הזמן, והבן, ושבת השמטה הוא שבת העולם כטעם 'יהיתה שבת הארץ' (ויקרא כה ו) ד'קא (פרשת נח):

שבת קדש + למוד התורה בשבת

בית אהרן

רבי אהרן מאארלין זיע"א

למוד תורה בשבת קדם התפלה הוא בחינת גן עדן העליון

ללמוד גמרא בחל קדם אור היום הוא בחינת גן עדן התחתון, ובשבת קדם אור היום הוא בחינת גן עדן העליון, איר זאלט לערנין א דף גמרא בעיון בשבת קדם התפלה וואלט דער נשמת איין אנדער פנים גיהאט [כאשר תלמדו דף גמרא בעיון בשבת קדם התפלה יהיה ל'נשמת' פנים אחרות לגמרי]:

אור ליעקב

רבי יעקב דוד מנדומסק זיע"א

בשבת ומועד הלמוד עושה קנין גמור בנפש האדם

בזמנים המקדשים כשבת קדש והמועדים יוכל האדם לזכות לכף לעשות התורה קנין גמור בנפשו כשלומד בהם, שהמועדים נקראים 'עתידי' כמאמר הפתוב

ולא יתנהו ללכת הלאה על דרך דכתיב 'אשר קרף בדרך' (דברים כה יז).

אכל הצדיקים וישרים בלבותם ישימו הרקסים לבקעה והמעקשים למישור ומפנים כל העכובים מדרך המלך העולה הר ה' בית אל, ואינם עומדים באמצע הדרך. והינו דמפרש בספר עוללות אפרים 'מי יעלה בהר ה' (תהלים כד א), כלומר לעלות אל ההר ידמן מי שיעלה, אכל החודש הוא 'ומי קום במקום קדשו' שלא יחזר לשוב ולירד.

והינו החלוק בין תרח לאברהם, דגם בתרח נתעורר רוח טהרה ללכת לארצה כנען, והינו דכתיב 'ויקח תרח את אברם בנו וגו' ללכת ארצה כנען, אבל הוא נתחרט באמצע הדרך כדכתיב 'ויבאו עד חרן וישבו שם'. אבל אברהם אבינו לא עמד לפוש ולא נתקגר באמצע הדרך, לפיכך הציץ עליו פעל הבורא 'תברך שמו ונגלה עליו לאמר 'לך לך וגו':

שבת קדש

השביטה בשבת ובשמטה

בית ישראל

רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א

ג' שביתות הן: שביתת העולם, שנה, נפש - שבת, יום טוב, ושמטה

לזה רמז 'נח נח', היא שביתות העולם, שביתת הזמן, שביתת הנפש. ושביתת הנפש בסוד 'תולדת נח', שביתת הזמן בסוד 'בדורתי', שביתת העולם בסוד 'את האלהים התהלך נח' כטעם 'אלהים את השמים ואת הארץ וכו' (בראשית א א), פנודע היותו גימטריא 'הטבע'.

שבת קדש • למוד התורה בשבת

הַקְנָה שְׂיָבֵא עַל יְדֵי כֵן לְשִׁמָּה, וְאֵין שִׁבְתַּי מִכֵּין לְחַל, לְכֵן בְּשִׁבְתַּי אָסוּר לְלַמֵּד שְׁלֵא לְשִׁמָּה.

זוה פְּרוּשׁ (שמות כ ט) 'שִׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד' בֵּין לְשִׁמָּה בֵּין שְׁלֵא לְשִׁמָּה, רַק תִּרְגִּיל עֲצֻמָּה בְּעַל הַעֲבוּדָה וְעִשִׂיתָ כָּל מְלֶאכֶתְךָ, 'כָּל' רִיבוּיָא הוּא שְׁמֵרְבָה הַכֹּל אַף שְׁלֵא לְשִׁמָּה, מֵה שְׂאֵין בֶּן בְּיָוִם הַשְּׁבִיעִי רַק 'לֵה' אֱלֹהֶיךָ לְשִׁמָּה לְגַמְרֵי בְּלֵי שׁוּם פְּנִיָה וְכוּנָה אַחֲרֵת.

זוה פִּנְתַּי מֵאֲמָרָם ו'לֵא לֵא יְהֵא דְבוּרְךָ שֶׁל שִׁבְתַּי כְּדְבוּרְךָ שֶׁל חַל (שבת קיג:), שְׁבַחֲל מִתָּר לְלַמֵּד אַף שְׁלֵא לְשִׁמָּה אֲבָל בְּשִׁבְתַּי אָסוּר לְלַמֵּד כִּי אִם לְשִׁמָּה (פּרשׁת יתרו):

דְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל

רַבֵּי יִשְׂרָאֵל מִמְדוּדוּיָן זִיע"א

עַל יְדֵי שִׁמְחָדֵשׁ חֲדוּשֵׁי תוֹרָה בְּשִׁבְתַּי מַעֲטָרִים לְאִבּוֹ בְּעוֹלָם הָעַלְיוֹן

זְכוּר אֵת יוֹם הַשִּׁבְתַּי לְקַדְּשׁוֹ (שמות כ ח). וּפְרָשׁ רַש"י שְׂאֵם נִדְמָן לָךְ חֲפִץ יִפְהָ תְּהֵא מִזְמִינוֹ לְשִׁבְתַּי. הִנֵּה אֵיחָא בְּלִקוּטֵי תוֹרָה מֵהֶאָר"י ו'ל, סִמָּךְ כְּבֹד אֵת אֲבִיךָ לְמִצְוֹת שִׁבְתַּי, כִּי חֵיב לְחַדֵּשׁ דְּבָרֵי תוֹרָה בְּשִׁבְתַּי, וְכִשְׁהֵבֵן מְחַדֵּשׁ דְּבָרֵי תוֹרָה מַעֲטָרִין אֵת הָאֵב בְּעִטְרוֹת בְּעוֹלָם הַבָּא, לְזֵה סִמָּךְ שְׁהַרוּצָה לְכַבֵּד אֲבִיו וְאִמּוֹ יִזְכֹּר בְּיוֹם הַשִּׁבְתַּי וְיַחֲדֵשׁ דְּבָרֵי תוֹרָה וְזֵהוּ כְּבוֹדָם, עֵינֵי שָׁם. זֵהוּ שְׁמֵרְמֹז רַש"י ו'ל שְׂאֵם נִדְמָן לָךְ חֲפִץ יִפְהָ – הִנֵּנוּ בְּתוֹרַת ה' חֲפִצוֹ (תהלים א ב) – תְּהֵא מִזְמִינוֹ לְשִׁבְתַּי כַּנ"ל (פּרשׁת יתרו):

אֲבִי נוֹר

רַבֵּי אֲבָרְהָם מִסּוּכְטָטוֹב זִיע"א

יש חֲדוּשֵׁי תוֹרָה שְׂאֵי אֲפִשֵׁר שְׁיִתְחַדְּשׁוּ רַק בְּשִׁבְתַּי (אוֹר פְּנֵי יַחֲצָק):

וְהִנֵּה אֲמוּנַת עֲתִידָךְ חֲסֵן יְשׁוּעַת חֲכַמַּת וְדַעַת יִרְאֵת ה' הִיא אוֹצְרוֹ (ישעיה לג ו) וְאֲמָרוּ ו'ל דְּעִתִּידָךְ זֵה סֵדֵר מוֹעֵד (שבת לא), וְזֵה הַרְמֹז דְּכַזְּמָן הַמוֹעֲדִים הַעַת הִיא בְּיָדְךָ לְזִכּוֹת לְיִרְאֵת ה' הִיא אוֹצְרוֹ עַל יְדֵי הַתוֹרָה שְׁיַעֲשֶׂנָה קִנְיָן גָּמוּר בְּנַפְשׁוֹ וְהֵבֵן (עמ' נד):

אוֹר לְמֵאִיר

רַבֵּי מֵאִיר מִבִּיקְאוּסְק זִיע"א

סְגַלַּת לְמוֹד הַסּוּד בְּשִׁבְתַּי קִדְשׁ

יש לְבָאֵר בְּרַמְזוֹ, אֲשֶׁר שִׁשֶׁת הַקְּנִיָּם מְרַמְזִים עַל שִׁשֶׁת יָמֵי הַחַל שְׁהַלְמוּד הַתוֹרָה בְּהֵם הוּא בְּפִשְׁטוֹת, וְנָר הָאֲמָצְעִי מְרַמֵּז עַל שִׁבְתַּי קִדְשׁ שְׁהַלְמוּד בּוֹ בְּסוּדוֹת הַתוֹרָה כְּמוֹ שְׁכַתֵּי הָאֲרִיזוֹל, וְהוּא עַל הַרְף יְמִינָא וְשִׁמְאֵלָא וּבִינֵיהוּ כְּלָהּ (זמירות האר"י לליל שבת), וְעַל יְדֵי כַח קִדְשַׁת שִׁבְתַּי בֵּין וְיִשְׁפִּיל לְבָאֵר גַּם פְּשֻׁטֵי הַתוֹרָה בְּיָדְךָ סוּד, וְזֵה 'אֵל מוֹל פְּנֵי הַמְּנוּרָה יֵאִירוּ שְׁבַעַת הַנְּרוֹת' (במדבר ח ב) דְּיִקְא (פּרשׁת בהעלותך):

דְּבָרֵי צְדִיקִים

רַבֵּי דָב בְּעִרְשֵׁי מֵאוּסְפִיצִין זִיע"א

בְּשִׁבְתַּי אָסוּר לְלַמֵּד תוֹרָה שְׁלֵא לְשִׁמָּה

אֲמָרוּ ו'ל (פסחים ג:) לְעוֹלָם יַעֲסֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת אַף שְׁלֵא לְשִׁמָּה שְׁמֵתוּךָ שְׁלֵא לְשִׁמָּה בָּא לְשִׁמָּה. נִמְצָא כִּי הַלְמוּד שְׁלֵא לְשִׁמָּה הוּא הַקְנָה שֶׁל לְשִׁמָּה, כִּי אִם לֵא יְלַמֵּד שְׁלֵא לְשִׁמָּה לֵא יְבוֹא לְעוֹלָם לְיְדֵי לְשִׁמָּה, אֲבָל אִם יִרְגִּיל עֲצֻמוֹ הַטּוֹת שְׁכִמוֹ לְסַפֵּל עַל הַתוֹרָה וְהַעֲבוּדָה יְכוֹל אַחַר כָּךְ לְעַבֵּד לְשִׁמָּה לְגַמְרֵי.

זוה רַק בִּימוֹת הַחַל, מֵה שְׂאֵין בֶּן בְּשִׁבְתַּי אָסוּר לְלַמֵּד שְׁלֵא לְשִׁמָּה, דְּאִינוּ רַק

אוצרות גאוני הדורות

הנותן אמרי שפור

רבי אליהו אבן חיים זצ"ל - הראנ"ח

נדונו דור המבול על שם סופם כיון שכבר התחילו לחטא

כדי לדרקק מאמר קץ כל בשר בא לפני היות אפשר לומר, כי דור המבול עם מקום להיות כי כבר החלו לעשות ונשתרשו בענין החטא נדונו על שם סופם, כי כן משפטו יתברר. יביא במשפט על העתיד, כענין שנאמר (סנהדרין עא): **בבן סורר ומורה** שהוא נהרג על שם סופו, והקשו על זה שהפך זה אמרו (ב"ד ג' יד) **בענין ישמעאל**, שאמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבונו של עולם מי שעתיד להמית בניך בצמא אתה מעלה לו באר, אמר להם בשעה זו זכאי או חייב, אמרו לו זכאי, אמר להם איני דן את האדם אלא באשר הוא שם, שנראה מזה שמקדושי פרענותא לא מקדמינן.

והשיבו בזה, שיש הפרש בין כשיתחיל לעשות מלאכה ובין כשלא התחיל לעשות בהכי, כשהחזיק אדם ברעה והחל להיות רשע נידון על שם סופו ואחריתו עדי אובד, וזה ענין בן סורר ומורה שפבר התחיל לעשות ברעה, אמנם כשלא התחיל עדין, לא יהיה נידון על מה שיהיה לאחרונה, וזה ענין ישמעאל.

על בן יאמר ותשחת הארץ לפני האלהים וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה, כי האלהים בשמים אשר עיניו יחזו, עפעפיו יבחנו בני אדם, וצופה ומביט מראשית אחרית עד סוף כל הדורות, באה השחתת הארץ לפניו, ראה את הארץ והנה נשחתה, לא ראה אותה, דעתידה להשחת באחרונה, אלא ש'הנה נשחתה',

אלה תולדת נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח (ו ט)

גפת צופים

רבי שלמה תווינא זצ"ל

הצדיקים מהפכים את מדת הדין לרחמים

נראה לבאר, בהקדים את דברי המדרש (ב"ר ג. א), **אוי להם לרשעים, שהם הופכים את מדת רחמים למדת הדין**. שהרי בכל מקום שנאמר ה', הוא מדת הרחמים, ובכל זאת נאמר **"וירא ה' כי רבה רעת האדם בארץ וגו': וינחם ה' כי עשה את האדם בארץ וגו': ויאמר ה' אמתה את האדם"** (בראשית ו. ה-ז), כי הפכו את מדת הרחמים לדין. אשריהם הצדיקים, שהם הופכים את מדת הדין למדת הרחמים, שהרי בכל מקום שנאמר אלהים הוא מדת הדין, ובכל זאת נאמר **"ויזכר אלהים את נח"** (שם ח, א), כלומר, שנת הצליח להפוך את מדת הדין לרחמים.

וזהו שאמר הפסוק **"נח איש צדיק תמים היה בדרתיו"**, ומפיון שפך, אפילו **"את האלהים"**, הינו את מדת הדין, **"התהלך נח"**, הפכה ועשאה לרחמים כדי שתהיה נוחה לעולם. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

ותשחת הארץ לפני האלהים ותמלא הארץ חמס. וירא אלהים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. ויאמר אלהים **לנח קץ כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ**

(ו יא-ג)

עשה לך תבת עצי גפר (ו יד)

רבי דוד בן שטרית

(הובא בספר 'אהבי יש' לנכדו רבי יחיא שטרית) מצות בנית התבה היתה לטובתו של נח **יש** לך דקדק ולהקבין, תוספת המלה "לך", ודי הנה לומר "עשה". ויש לבאר על פי מה שפכת רש"י, 'הרבה רוח והצלה לפניו, ולמה הטריחו בכנין זה? כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה מאה ועשרים שנה, ושואלים אותו מה זאת לך, והוא אומר להם עתיד הקב"ה להביא מבול לעולם. אולי ישוּבוּ.

ובמדרש (ב"ר לא, א), מובא על הפסוק "שָׁנְאוּ בְשַׁעַר מוֹכִיחַ וְדַבַּר תָּמִים יִתְעַבּוּ" (עמוס ה, י), שָׁנַח הֵיחָה מוֹכִיחַ אֶת בְּנֵי דוֹרוֹ וְאוֹמַר לָהֶם, רִיָּקִים, עוֹזְבִים אֶתֶּם אֶת ה' אֲשֶׁר קוֹלוֹ שׁוֹבֵר אַרְזִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לַעֵץ יָבֵשׁ.

ומוכא בְּשֵׁם רַבְנֵי הָאֲרָ"י (עי' לרבי אברהם פלאגי בספרו 'זימחה אברהם' מערכת ת אות כח, ולרבי אליעזר פאפו בספרו 'פלא יועץ' ערך 'תוכחה', ולהחיד"א בספרו 'חומת אנך' תהלים לא), כי המוכיח את חברו, אלא שחברו עודנו מחזיק ברשעותו ואינו מקבל את דברי התוכחה, אזי מקבל המוכיח את כל הזכיות שיש לחברו, וחברו לוקח את כל החובות שיש במוכיח.

ובזה יובן מה שאמר ה' לנח "עשה לך", בדרך שפכת רש"י על הפסוק "לך לך מארץך" (בראשית יב, א) "להנאתך ולטובתך". וכא ה' לרמוז לנח, כי כל העשיה של התבה ומה שצוהו להתעבב בכנייתה מאה ועשרים שנה, הכל זה לטובתו ולהנאתו, כדי שבזמן זה יוכל להוכיחם, וכאשר יקוצו בתוכחתו, יזכה בכל הזכיות שלהם, והם יקחו ממנו את כל חובותיו. (באריכות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

כי כבר החלו לעשות, כי השחית כל בשר וכלם נוקשו ונלכדו בדרך החטא.

והוא מה שאמר 'קין' כל בשר בא לפני כי מלאה הארץ חמס מפניהם והגני משחיתם את הארץ, ואמר כי 'סוף' כל האדם בא לפני, ואני דן אותם על שם סופם, כי כבר החלו לעשות ומלאה הארץ חמס מפניהם, והגני משחיתם את הארץ מעתה ומעכשו.

לויית חן

רבי אריה יהודה ליב ב"ר שמואל גרשוין זצ"ל הקמת הברית שתכיל התיבה את כל הבעלי חיים ומוזונותיהם

והקמתי את בריתי אִתְּךָ. פֶּרֶשׁ רִש"י והוא מִדְרָשׁ רַבָּה, וְהַקִּימֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ בְּרִית הֵיחָה צָרִיף עַל הַפְּרוֹת שְׁלֵא יִרְקָבוּ וְשְׁלֵא יִהְרָגוּהוּ וְשְׁעֵי הַדוֹר. וְלִי הֵיחָה נִרְאָה לְפָרֶשׁ דֵּהֲבָרִית הֵיחָה עַל מַה שְׁמִפְרֶשׁ בְּקִרְאָה הַנְּאָמַר אֲצֵל הַבְּרִית וְיָבֵאתְ אֶל הַתְּבָה אִתְּךָ וּבְנִיף וְגו', לְפִי דְאִיתָא בְּרַמְב"ן פְּרָשָׁה זוֹ זֶה לְשׁוֹנֵי יָדוּעַ כִּי הַחִיּוֹת רַבּוֹת מְאֹד, וּמִקֵּץ גְּדוֹלִים מְאֹד, גַּם מַעוֹף הַשָּׁמַיִם מִיָּנִים רַבִּים אֵין מִסְפָּר וְכו', וְהֵנָּה כְּאֲשֶׁר תִּאָּסֵף כֻּלָּם וְלָהֶם מֵאֲכָל לְשָׁנָה תְּמִימָה לֹא תִכִּיל אוֹתָם הַתִּיבָה וְלֹא עֲשֶׂר כִּיֻּצָא בָּהּ, אֲכָל הֵיחָה נִסְ שֶׁחֲזִיק מוֹעֵט אֶת הַמְּרַבָּה.

הרי דֵּהֲתַבָּה הֵיחָה קִטְנָה מִהֲכִיל לְהַכְנִס בָּהּ כָּל הַבְּעֵלֵי חַיִּים וּמֵאֲכָלָם אִם לֹא עַל יְדֵי נִס, לְכֵן אַחַר שֶׁאָמַר הַקַּב"ה לְנֹחַ מִדַּת הַתִּיבָה, אָמַר וְהַקִּימֹתִי אֶת בְּרִיתִי אִתְּךָ וְכֵאת אֶל הַתְּבָה אִתְּךָ וְגו', לומר שֶׁמִּבְטִיחוֹ בְּבְרִית שֶׁיַּעֲשֶׂה לָהֶם נִס שְׁיִבֹא הוּא וּבְנָיו וְנִשְׁתַּחֲוּהֶם, וּמִפְּלֵ הַחַי עִם מֵאֲכָלָם אֶל הַתִּיבָה אִף שֶׁהוּא קָטָן מִהֲכִיל אוֹתָם.

ויאמר ה' לנח בא אתה וכל ביתך אל התבה

כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (ד א)

דברי רפאל

רבי רפאל ביוסקילה זצ"ל

נח עבד את ה' מאהבה

יש לְהַבִּין, מדוע בתחלה כִּשְׁהוֹפְרָה התוֹרָה אֶת נח וְנֹאמַר "נח איש צדיק תמים" (בראשית ו, ט), וְאָלוֹהַּ כְּאֲשֶׁר דָּבַר אֹתוֹ ה' אָמַר לוֹ רַק "כִּי אֶתְךָ רָאִיתִי צָדִיק". וְהִגְמֵרָא בְּעֻרְוֵיבִין (יה) לְמַדָּה מִכָּאן, שְׁבַפְנֵי הָאָדָם אוֹמְרִים רַק אֶת מִקְצֵת שְׂבָחוֹ, וְשָׁלָא בְּפִנְיָ אֶת כָּל שְׂבָחוֹ. וְאֶבְשֶׁר לְבָאָר בְּאִפְּן אַחֵר, שֶׁהִנֵּה הִתְבַּדַּל בֵּין 'צָדִיק תָּמִים' לְ'צָדִיק' סָתָם, שֶׁ'צָדִיק תָּמִים' הוּא הַמְקִיָּם אֶת הַתּוֹרָה מִתּוֹךְ אֶהְבֵת ה' שְׁלָא עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, וְ'צָדִיק' סָתָם, הוּא מִי שְׁמַקְיָם אֶת הַתּוֹרָה מִיֵּרֵאת הַעֲנֵשׁ אוֹ מֵאֶהְבֵת הַשֶּׁכֶר. וְהִתְבַּדַּל בֵּינֵיהֶם הוּא, שֶׁהַעוֹבֵד מֵאֶהְבֵת הוּא עוֹבֵד אֶת ה' בְּשִׁבִיל לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה', וְאָלוֹהַּ הַעוֹבֵד מִיֵּרֵאת הַעֲנֵשׁ אוֹ מֵאֶהְבֵת הַשֶּׁכֶר, אֵין עֲבוֹדָתוֹ בְּשִׁבִיל ה' אֶלָּא בְּשִׁבִיל עֲצוּמוֹ כְּדִי שְׁלָא יַעֲנֵשׁ אוֹ כְּדִי שִׁיקְבַל שֶׁכֶר. **נִמְצָא**, כִּי בְּאוּמְרוֹ "אֶתְךָ רָאִיתִי צָדִיק לְפָנַי", הוּא שְׁוֶה לְ'צָדִיק תָּמִים'. כִּי מִשְׁמַעוֹת הַתּוֹרָה "לְפָנַי", יֵשׁ לְפָרֵשׁ שֶׁעֲבוֹדָתוֹ שֶׁל נח הִיְתָה בְּשִׁבִיל ה', כְּלוֹמַר שֶׁעֲבַד אֶת ה' מֵאֶהְבֵת, וְאִם כֵּן בְּכֶף הוֹדִיעֵנוּ כִּי לֹא הִיָּה נח 'צָדִיק' סָתָם הַעוֹבֵדוֹ מִיֵּרֵאת, אֶלָּא "תָּמִים", וְעַל כֵּן לֹא הִצְרִיךְ הַפְּסוּקִים לְכַפֵּל וְלַחֲזוֹר וְלוֹמַר זֹאת.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה (ו ב)

חמדת ישראל

רבי ישראל יהודה קארפונקעל זצ"ל

מכאן שלמד נח תורה

וְכַרְשִׁי כְּתוּב, מִכָּאן שֶׁלְמַד נח תּוֹרָה. וְהַקְשָׁה הַמְהַרְשֵׁ"א (ובחסים קטו. ד"ה אמר) מִמָּה

נִפְשָׁף, אִי סְבִירָא לִיה כְּרַב חֲסֵדָא כָּל שֶׁהִתְבַּה קוֹלְטָתוֹ טְהוֹר, אִם כֵּן אֶפְלוּ לֹא לְמַד אָף עַל פִּי כֵּן יָדַע לְהַקְרִיב עַל יְדֵי הַסִּימָן הַלֵּו, וְאִי סְבִירָא לִיה דְּמַעֲצָמוּ הַכְּנִיס לַתּוֹבָה אִם כֵּן הִיָּה לוֹ לְהוֹכִיחַ שֶׁלְמַד תּוֹרָה מִן הַהַכְּנָסָה לַתּוֹבָה, וְלִמָּה סִמְךָ תְּלַמּוּדוֹ דְּוָקָא מִן הַהַקְרָבָה.

וְרָאִיתִי בַּסֵּפֶר הַקְּדוֹשׁ מְאִיר נְתִיבִים (ח"ב לפרשת נח) שְׁתַּרְץ עַל פִּי דְבַרֵּי הַגְּמֵרָא (חולין 130), תְּרַנְגוּלָא דְאֶגְמָא טְמָא, וְתְרַנְגוּלְתָא דְאֶגְמָא טְהוֹר, וְסִימְנָךְ עֲמוּנֵי וְלֹא עֲמוּנֵית, וְאִם כֵּן יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּזֵה הָאִפְּן אִם צָרִיךְ לְטַל הַתְּרַנְגוּלְתָא דְאֶגְמָא שְׂבָעָה עַל פִּי מַגְנֵן הַנְּקָבָה, אוֹ שְׁנַיִם עַל פִּי מַגְנֵן הַזָּכָר, עַל כֵּן בָּא הַפְּתוּב לְהוֹרוֹת דְּרַק שְׁנַיִם יְבוֹאוּ, וְלִפְנֵינָּה זֶה מִיֵּתוֹר וְזָכַר וְנִקְבָה יְהִי, וְאִם כֵּן אִם נֹאמַר כְּרַב חֲסֵדָא כָּל שֶׁהִתְבַּה קוֹלְטָתוֹ, אֶבֶל מֵהִיכָן יָדַע נח בְּהַקְרָבָה דְאֶפְשֶׁר דְאֶחָד מֵהֶם טְמָא וְלֹא רְאוּי לְהַקְרָבָה וּמִכְּנִיסַת הַתּוֹבָה אֵין רְאָיָה דְמֵאֲלֵיהֶם נִכְנָסוּ כְּרַב חֲסֵדָא, אֶלָּא עַל כְּרַחֲךָ לְמַד נח תּוֹרָה.

ולא מצאה היונה מנוח לכף הנלה ותשב אליו אל התבה כי מים על פני כל הארץ וישלח

ידו וינקטה (ח ט)

נפש חיים

רבי חיים פאלאגי זצ"ל

השראת השכינה על הלומד תורה לשמה

נִקְרִים מֵה שְׂכָתוֹב בְּשִׁבְת (סג) עַל הַפְּסוּק (משלי ג טו) 'אַרְךָ יָמִים בִּימִינָה', לְמִימֵינִים בְּה אַרְךָ יָמִים אֵיכָא, פְּרַשׁ רַשִׁי וְי"ל שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה, וְזֶהוּ הַשַּׁעַם שְׁנִקְרָאת הַתּוֹרָה עֵץ חַיִּים.

וְהִנֵּה נוֹדַע דְּמַעֲלַת הַעוֹסֵק בַּתּוֹרָה לְשִׁמָּה הֵלָא הִיא, דְּנֻתְגִים שְׁפַע וְחַיִּים לְמַעֲלָה, כִּי בְּמִקוֹם אֲשֶׁר הִיָּה רְגְלֵיהּ יוֹרְדוֹת מְנַת לְהַסְטֵרָא אַחְרָא מַעֲלִין לְשִׁכְנָה דְּעוֹשִׁין לָהּ עֲלוּי, וְגַם

שְׁהִיָּה שָׁם אֵילָן. וְתַמּוּהָ מֵה בְּעֵי הַמְדַרְשׁ בְּנֵה דְקָאָמֵר 'תַּנָּא' וְכוּ'. וְנִרְאָה דְאִיתָא בְּעִירוּבֵין (קח:) מֵה הַבֵּיאָה עֲלָה זֵית שֶׁהוּא מֵר, וְאָמְרָה יוֹנָה לִפְנֵי הַקַּב"ה מוּטָב יִהְיוּ מְזוֹנוֹתַי מְרוּרִים כְּזֵית וּמְסוּרִים בְּיָדְךָ, וְלֹא יִהְיוּ מִתּוֹקִים כְּדָבָשׁ וּמְסוּרִים בְּיַד בְּשׂוֹר וְדָם.

אך עֲדִין קָשָׁה לָמָּה הַבֵּיאָה עֲלָה וְלֹא פְרִי גוּפָא, אִךְ יֵשׁ לוֹמֵר עַל פִּי מַה דְאָמְרִינָן בְּחֵלִין (טו) אֵין הַקַּב"ה מְבִיא תַקְלָה עַל בְּהֶמְתָּן שֶׁל צְדִיקִים, וְרִאָזָה מִחֲמורוֹ דְרַבִּי פְנַחֶס בֶּן יֶאֱרִי, וְזֶה יְדוּעַ דְּהַר הַמְשַׁחָה הִיָּה בְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְכַף לֹא הִיָּתָה לְכוֹלָה לְהַבִּיא פְרִי גוּפָא, דְּהָא חֵיבַת בְּמַעֲשֵׂר וְאֵין הַקַּב"ה מְבִיא תַקְלָה עַל יָדָם כְּנ"ל.

והשתא אֲתֵי שְׁפִיר, וְהִנֵּה עֲלָה זֵית טַרְף בְּפִיָּה, קָשָׁה לָמָּה עֲלָה דְוָקָא וְלֹא פְרִי, וְצִרְיָךְ לוֹמֵר מִשּׁוּם מַעֲשֵׂר, וְקָשָׁה הָא בְּחוּץ לְאֶרֶץ פְּטוּרָה מִמַּעֲשֵׂר, לְכַף בָּא הַמְדַרְשׁ כְּמִתְרַץ 'תַּנָּא מֵהִיכָן הַבֵּיאָה מֵהַר הַמְשַׁחָה' שֶׁהוּא בְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לְכַף הַבֵּיאָה דְוָקָא עֲלָה וְלֹא פְרִי.

בן איש חי

רבי יוסף חיים ב"ר אליהו זצ"ל
אחור התשובה גורם לדחק הפרנסה

פרשתו בס"ד דְאָמְרוּ רַז"ל (ברכות גג:) יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְיוֹנָה, גַּם אָמְרוּ עֲכוּב הַתְּשׁוּבָה שְׂאִין שְׁבִים מֵהַר גּוֹרֵם דְחַק הַפְּרִנְסָה שִׁיְהִיו הַמְזוֹנוֹת מְרוּרִים כְּזֵית. וְזֶה שְׂאָמֵר וְתַבָּא אֵלֶיךָ אֶל הַקַּב"ה, הַיּוֹנָה אָמַת יִשְׂרָאֵל, בְּתִשׁוּבָה לַעֲת עֲרַב, שְׂאִין מִמֵּהִרִים לְשׁוּב בְּעַת בְּקָר שִׁיְתַקֵּים בְּהֵם אַחִישָׁנָה אֶלֶּא 'לַעֲת עֲרַב', דְּמֵאֲחֵרִים תְּשׁוּבָתָם עַד סוּף הַיָּמִים, לְכַן וְהִנֵּה עֲלָה זֵית טַרְף בְּפִיָּה, שְׁמִזּוֹנוֹתָם מְרוּרִים כְּזֵית, בְּאֶשֶׁר תִּרְאָה בְּאֶרֶץ הַגְּלוּת הִנֵּה בְּחֶסְרוֹן פִּיס וְדַחַק פְּרִנְסָה אֲשֶׁר יִמְצָא לְיִשְׂרָאֵל. (פ"ר אחריו מות)

מְצִינוּ בְּזֵהר הַקְדוּשׁ וּבִתְקוּנִים בְּהִרְבָּה מְקוּמוֹת כִּי תוֹרָה בְּלֹא דְחִילוֹ וּרְחִימוֹ לֹא סְלָקָא לְעֵילָא וְלֹא פְרָחָה לְעֵילָא, כִּי עֵינֵי שָׁם, וְזֶהוּ מֵה שְׁכַתוּב בְּפִסְתִּים (ג:) עַל הַפְּסוּק (תהילים נז יא) 'כִּי גָדַל עַד שְׁמַיִם חִסְדְּךָ' שֶׁהוּא בְּעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת שְׁלֹא לְשִׁמְהָ, וְהִינֵנו דְלֹא סְלָקָא לְעֵילָא שְׁמַיִם מַעַל.

ובכן נִימָא דְזֵהוּ מֵה שְׂרַמְזוּ קָרָא וְלֹא מִצְאָה הַיּוֹנָה מְנוּחָה, עַל דְרַף שְׂדָרְשׁוּ בְּזֵהר הַקְדוּשׁ וּבִתְקוּנִים שְׂמַדְבֵּר פְּסוּק זֶה עַל הַשְּׂכִינָה, וְהוּא דְבָא לוֹמֵר דְכָשִׁיִּשְׂרָאֵל עוֹסְקִים בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ יֵשׁ לָהּ מְנוּחָה לְשְׂכִינָה דְעוֹשִׂים נַחַת רוּחַ לְמַעְלָה, הָא לֹא הִכִּי וְלֹא מִצְאָה הַיּוֹנָה' שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה 'מְנוּחַ' לְכַף רְגֵלָה, כִּי בֵינָן דְלֹא יֵשׁ מִי שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ הָרִי רְגֵלָה יוֹדוֹת מְנוֹת בְּמִקוּם אֲשֶׁר תִּהְיֶה מְנוּחַ לְכַף רְגֵלָה, וְזוּהִי סִבָּה וְתִשְׁב אֵלֶיךָ אֵל הַתְּבָה, כִּי הִיא הוֹלְכַת לְמַעְלָה, כִּי אֵין הַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה אֶלֶּא עִם מִי שְׁעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ.

וכי תֵאמְרוּ מֵאֵן מוּכַח דְאֵין עוֹסְקִים בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ, הָרִי הָאָדָם יִרְאָה לְעֵינֵים דְיִתְבִּין וְעִסְקִין בְּאוֹרֵיִתָא וּמִי יִימֵר דְאֵינוּ לְשִׁמְהָ, לְזֶה יִהְיֶה טַעְמָא כִּי מִים עַל פְּנֵי כָל הָאֲרֶץ, וְיָדוּעַ דְרִשְׁת רַבּוּתֵינוּ ו"ל (תענית ז) עַל הַפְּסוּק (ישעיה נה א) 'הוֹי כָּל צָמָא לְכוּ לְמִים' כִּי אֵין מִים אֶלֶּא תוֹרָה, וְהִרְאָזָה שֶׁהִיא שְׁלֹא לְשִׁמְהָ דְהָרִי הִיא 'עַל פְּנֵי כָל הָאֲרֶץ' דְלֹא סְלָקָא לְעֵילָא, דְמַעַל לְשְׁמַיִם הוּא דְוָקָא בְּעוֹסֵק בְּתוֹרָה לְשִׁמְהָ.

(מערכת מ אות קט)

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה (ח יא)

דברי הונתן

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל
הביאה היונה עלה זית בפיה ולא את הפרי עצמו משום שחייב במעשרות
ובמדרש תַּנָּא, מֵהִיכָן הַבֵּיאָה, מֵהַר הַמְשַׁחָה

ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכלם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות (יא ו)

צמח צדקה

רבי מנחם מנדל מניקולשבורג זצ"ל
דור הפלגה נדונו כיהודי שחייב על האמירה
לעבד עבודה זרה

ונראה דאמרו רז"ל (סנהדרין קט.) תטא דור הפלגה הוה שבקשו לעבד עבודה זרה, וקמסקת סנהדרין (סא.) מבאר יחיד האומר אלף ואעבד עבודה זרה נידון על אמינה, אבל רבים האומרים גלף ונעבד עבודה זרה אינן נדונין עד שיעבדו, ומבאר שם הטעם דרבים עבידי דמימלכי, ויחיד לא ממליף.

ואם כן פאן בדרור הפלגה אלו היו נחשבים כרבים לא היו ראויים לדין, אמןם בהיות שלום גדול ביניהם היו פלם נחשבים פניחיד, וכדכתיב ויאמרו איש אל רעהו אמה אל אמה. **ולזה** פננתו, הקב"ה רצה לדונם פניחיד, לכן אמר הן עם אחד גוי, אף על פי שהן 'עם' מפל מקום נחשבים כאחד ושפה אחת לכלם, ועתה לא יבצר גוי, רצה לומר דלא מימלכי, לכן נידונם הבה נרדה גוי.

ויאמר אליהם זאת אות הכרית אשר אני נתן ביני וביניכם וכיון כל נפש חיה אשר אתכם לדרת עולם. את קשתי נתתי בענן והיתה לאות ברית ביני ובין הארץ (ט יב-יג)

דברי שמואל

רבי שמואל שמואי זצ"ל
לאיזה דור נוערה הקשת

יש לדרקדק, מפגי מה כפל ה' את דבריו, שפתחלה אמר "זאת אות הברית", ובפסוק הבא שוב חזר ואמר "והיתה לאות ברית"? עוד יש לדרקדק, שפתחלה אמר שהברית נתנת "ביני וביניכם", ולבסוף אמר שהברית תהיה "ביני ובין הארץ"?

יש להקדים מה שכתב רש"י, כי מה שנכתבה המלה "לדרת" בכתיב חסר, להורות, כי יש דורות שלא הצרכו לאות הקשת, לפי שצדיקים גמורים היו, כמו דורו של חזקיהו מלך יהודה, ודורו של רבי שמעון בן יוחאי. **עוד** יש להקדים את דברי המדרש בילקוט שמעוני (במדבר רמז תשמח), שהתורה נקראת 'זאת', שגאמר "וזאת התורה" (דברים ד, מד).

ולפי זה יש לבאר, שפתחלה אמר ה' "זאת" שהיא התורה, תהיה "אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם", והינו, שהאות הזאת תהיה רק בין ה' לבין עם ישראל שהם מקימים את התורה, וזה יהיה "לדרת עולם", דהינו רק בזמן שהיו צדיקים גמורים, שאז מספיקה התורה ולא צריך את הקשת. אולם, בזמן שלא יעסקו ישראל בתורה ולא יהיו צדיקים גמורים, אזי "את קשתי נתתי בענן", שאצטרף לאות אחרת והיא הקשת, וזה יהיה לאות "ביני ובין הארץ", הינו בין ה' לבין כל יושבי הארץ שאינם עושים את רצונו, ולא רק בין ה' לעם ישראל. (באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)

מנושאי הפרשה

טעם חזרת היונה לתבה לעת ערב

כלי יקר

רבי שלמה אפרים מלונגטיץ זצ"ל
הביאה היונה עלה זית לעת ערב להדליק
ממנו אור

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפייה (ח יא). מזה אכפת לנו בזה אם בערב היא באה ובבקר היא שבה או

ולא באה אליו אלא לעת ערב שלא היה לו עוד דבר לאכל.

מהשבות משה

רבי משה בובנר זצ"ל

הכניס נח את היונה רק לעת ערב כמוצאי שבת ולא חלל את השבת להכניסה לרשות היחיד

ותבא אליו היונה לעת ערב. והקשה בספר כלי יקר למה פתכה התורה שפא היונה לעת ערב, מה לי אם בערב היא באה או בבקר היא שבה. והנראה לעניות דעתי לתרץ, דהנה על הפסוק (ו ב) 'מכל הבמה הטהורה' פתב רש"י מכאן שלמד נח תורה, ע"כ. והנה מצינו בדרבי חז"ל (יומא כח:) 'שהאבות קימו כל התורה ומוכח מן הפסוק, אבל לא מצינו בכל התורה רמז שנת קים התורה, אם כן יש לומר שפאן רמזה התורה שנת קים התורה גם כן.

והוא על פי מה שאנו אומרים בזמירות יונה מצאה בו מנוח', הינו היונה נחה בשבת [ועיין על זה בספר אמרי נועם מהגאון הקדוש מדזיקב בקונטרס אחרון שמאריך שם בענין זה מהיכן מוכח כן], והנה פתיב (ח ט) 'יחל עוד שבעת ימים ויסף שלח את היונה', אם כן מוכח שפכל פעם שפא היונה היה בשבת כמובן.

והנה התיבה היתה רשות יחיד, וכתוב 'וישלח דו ויקחה', וקשה איך הכניס מרשות הרבים לרשות היחיד בשבת, ולא שיף לומר חי נושא את עצמו כמבאר במסכת שבת (דב) וברמב"ם (שבת פ"ח הט"ז) דבעוף לא שיף זה, על כן פתכה התורה שפאה היונה לעת ערב, והינו פלילה ולא חלל את השבת, אם כן מוכח מזה שקים התורה.

להפך, וכפי הנראה שהביאה אליו עלה זית להוציא מהם אורה, אשר לעת ערב דוקא צריכין אליו, כי למאן דאמר צהר הינו חלון, קשה פלילה מה יאיר לו, על כן פרש בחזקוני צהר לשון יצהר שהנה מדליק שמן פתכה פלילה, וביום נכנס האור דרך חלון התיבה כמו שאמר 'ויפתח נח את חלון התבה אשר עשה'.

וראה לדברי אלה מה שפסיק במדרש פתחוימא (ה) ובילקוט פרשת תצוה (רמז שעה) על פסוק (שיר השירים ד א) 'עיניך יונים', מה היונה הביאה אורה לעולם, כן אתם הביאו שמן זית והדליקו גרות לפניו וכו'. וקשה מנא ליה לבעל מדרש זה שהיונה הביאה אורה לעולם, ואיך למד זה מפסוק 'והנה עלה זית טרף בפיה', אלא ודאי שלמד זה ממה שפאמר 'לעת ערב' כאמור.

גבול בנימין

רבי בנימין וויטאלי זצ"ל

בכל משך היום נוונה היונה מעלה הזית **ותבא אליו היונה לעת ערב** והנה עלה זית טרף בפיה. בגמרא (סנהדרין קח:) 'והנה עלה זית טרף בפיה', אמר רבי אלעזר אמרה יונה לפני הקדוש ברוך הוא, רבוננו של עולם יהיו מזונותי מרוחים פזית ומסורים בך, ואל יהיו מתוקים פכבש ומסורים ביד בשר ודם. **הוקשה** לרבי ירמיה מה אכפת לנו לידע והנה עלה זית טרף בפיה', דאם להודיע לנו כי קלו המים די שיאמר 'והנה עלה בפיה'. ומאי 'טרף', די שיאמר 'והנה עלה זית בפיה'. ולמה הודיענו שבאה לעת ערב.

לכן דרש רבי ירמיה שרמז רמזה לנו, שאם תמצא בצמצום לזון מאתו יתברך אף שיהיה דבר מר פזית לא היתה חוזרת אליו, שלכן כל אותו היום היתה נזונית מעלה זית,

בית נפתלי

רבי נפתלי שורץ זצ"ל

ביום השבת לא תלשה היונה את עלה הזית

ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה וידע נח כי קלו המים מעל הארץ. ומדקדקים מה אכפת לנו בזה אם בערב היא באה ובבקר היא שבה, ולמה נאמר כאן 'לעת ערב' ובראשונה לא כתב רק 'ותשב אליו'. ויש לומר דהנה באמת יש לדקדק מאין ידע נח שהקלו המים, ואי משום דראה עלה זית בפיה דלמא מצאה היונה העלה זית שוטף על פני המים ומשם לקחה אותה, ויבדעת זקנים לבעלי תוספות כתב לפי שהעלה היה יבש ומזה ידע שמאילן נטלו, דאלו מצאה על המים היה לחה, עיי"ש.

אולם יש לומר דקשיא תדא מתרצת בחברתא, דמבאר במדרש דיונה אינה תולש ממחבר בשבת, והנה שלוחות היונה בנח היה בשבת, ואם כן זה שאמר הפתוב ותבא אליו היונה 'לעת ערב' ועלה זית בפיה, פי ביום לא תלשה מפני ששבת היה, ומזה ידע שהקלו המים, דאם כן למה לא באה ביום.

נטיעת נח כרם בשנת השמיטה

ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר (ט כ-כא)

הקדמת בן הידי משה על המדרש רבה

בשם רבי יוד אב"ד ניקלשבורג והגליל זצ"ל

נעשה נח חלין משום שנטע בשביעית

במדרש רבה (לו ג-ה) וזה לשונו: ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת וישכר, ויחל' עשה את עצמו חלין, וישת'

ששתה בלא מדה. ויש לדקדק דמה פעי המדרש בזה.

ונראה דאיתא במסכת עבודת כוכבים (ט), ששנת המבול היה אלף תרנ"ו לבריאת עולם, נמצא ששנה אחר כף שיצא נח מן התיבה היה אלף תרנ"ז, וחשב אלף שנים בייובלות, ות"ר שנים גם כן בייובלות, ותמשים גם כן בייובלות, נשאר שבע שנים, נמצא היתה שנת שמטה באותו פעם, ואסור לזרע, ונח נטע כרם, נמצא שעשה שלא כדיון.

ואיתא במסכת סנהדרין (כו) גבי כהן וחרש, פרוש רש"י שהכהנים נחשדים על השביעית, משום דמורו התרא לנפשם הואיל ותירמות המעשרות שלהם. ואיתא לחד דעה (במדב"ר ד ח) שנח היה כהן, ונמצא מכח שהיה כהן היה מורה הטר לנפשו לנטע בשביעית, ואיתא במסכת תענית (י) כהן בזמן הזה אסור לשותות זין שמא יבנה בית המקדש ויהיה צריך לעבד עבודה במקדש, ושתוי זין שעבד חלל, ופריך בגמרא והא אפשר דנייסי פורתא או עייל לדרף מיל שמפיג את היין, ומשני הני מילי ששתה כדי מדתו, אבל אם שתה יותר מפדי מדתו אינו מועיל.

והשתא אתי שפיר, ויחל נח שעשה את עצמו חלין משום שהיה שביעית ואסור לנטע בשמיטה, רק שאל תאמר הואיל והיה כהן היה מורה הטר לנפשו, לזה אמר וישת ששתה בלא מדה' ואם כדעה זו שסבירא ליה שהיה כהן עשה שלא כדיון, ששתה יותר ממדה ואסור לכהן לשותות זין דשמא יצנה לו הקב"ה בפתע פתאום להקריב קרבן ולא היה בעולם כהן יותר ממנו, על כן ממה נפשך עשה שלא כדיון.

יְדֵי דָוִד

רבי דוד אופנהיים זצ"ל

אם שנת המבול אינו עולה למנין שנות העולם
נמצא שנטע נח בשנה הששית

הנה מצינו שהמבול היה בשנת אלף תרנ"ו
לבריאת עולם, עי' ברש"י מסכת עבודה
זרה (ט. ד"ה ה"ג דכי מעיינת), ואם כן ששיצא מן
התיבה היה שנת אלף תרנ"ז לבריאת עולם,
נמצא שהיה שנת השמטה, כי אלף תר"ן שנה
סלקי ביובלות, דיובל הוא בכל חמשים שנה,
נמצא שנת ז' שאחר כך היה שנת השמטה,
ובשמטה אסור לחרש ולזרע ולטע פרמים,
דכתיב (ויקרא כה ד) 'שדך לא תזרע וכרמך לא
תזמר', ואם כן קשה איך נטע נח פרם, דנח
למד תורה וקיים כל התורה כלה, כדאיתא
במדרש 'הבהמה טהורה' (בראשית ז ב) שעתידה
להיות טהורה, מכאן שלמד נח תורה, ואם כן
איך עשה אסור גמור כזה ונטע בשביעית.

אף זרע וקציר היה בטל לגמרי, פשיטא ששנת
המבול אינו נכנס במנין השנים למספר שמטה
ויובלות.

ואף אנו נאמר עוד נפקותא בזה, דתלוי
בפלווגתת אמוראים רבי יוחנן וריש לקיש
במסכת זבחים (ק"ג:) אם המבול ירד גם בארץ
ישׂראל או לא, דהנה למאן דאמר שירד גם
בארץ ישׂראל, ואפילו בגן עדן מצינו דעה
שהיה שם המבול, אם כן שטף מים רבים
הגיע בכל העולם ואין נסתר מחמתו, נמצא
שהיה בטל זרע וקציר בכל העולם, ושפיר
איבא למימר שלא בא בכלל מספר השנים,
מה שאין כן למאן דאמר שלא ירד בארץ
ישׂראל, וגם לא בא לגן עדן, אם כן שם היה
העולם כמנהגו נוהג, ולא לקתה גבורתה והשנים
היו כתקנם וזמנים כסדרן, ובא שנת המבול
במנין השנים ימות העולם.

אבן ישׂראל

רבי ישׂראל יעקב פיטור זצ"ל

נטע נח כרם בחוץ לארץ שאין נוהג בה אסור
שמטה

אמר חז"ל 'ינהלי עשה עצמו חלין, וישתף,
ששתה בלא מדה, ותמה הגר"מ אשכנזי
(בנו של בעל הידי משה על המדרש) דמה בא מדרש
זה ללמדנו. ותרץ, דאיתא בגמרא בחז"ל
דהמבול ירד בשנת אלף תרנ"ו, ואם כן לפי
החשבון נמצא דהשנה שיצא נח מהתיבה היה
שנת השמטה, שבה אסור לזרע ולנטע, נמצא
שנח עשה שלא כדיון.

ודכריו צריכים עיון, וכי נח בארץ ישׂראל
היה, הרי התיבה נחה בקרי אררט,
ואין שם שום אסור זריעה ונטיעה בשביעית,
ועוד דלחד מאן דאמר בארץ ישׂראל לא ירד
מבול כלל.

אמנם זה תלוי בדברי בעל עשרה מאמרות
בספר מאמר העתים (סי' יד), שמפלפל
בחכמה אי שנת המבול עלה למנין חשבון
שנות העולם או לא, שהרי לא נהגו בו ששה
עתים, קיץ וחרף, יום ולילה, חם וקר, זרע
וקציר, והפל היה בטל ומבטל, עי' שם מה
שמפלפל בחכמה. ואם כן, אם נאמר שלא
עלה לחשבון שנות העולם, אתי שפיר דשנה
שאחר המבול לא היה שנת השמטה אלא
שנה ששית.

והנה ספיקתו זה של העשרה מאמרות תלוי
בענין אחר, שאם נח הביא עמו לתוף
התיבה יתורי תאנים וגרופי זיתים וזמורי גפן,
וישתלן בתוף התיבה והיה נוהג בהן תוף התיבה
ששה עתים, דהיינו על כל פנים זרע וקציר,
שלא תשבת מנהג העולם, אם כן היה שנת
המבול בתוף חשבון שנות העולם, ושנה
שלאחריו היה שנת השמטה, מה שאין כן אי

מעשי צדיקים

לא אחר האיש לעשות כדבר הרב, הודיע להנהלת הבנק על טעותם וקדש שם שמים ברבים, ויחללו את ה' כל אפסי ארץ. בטרם חלפה שנה, כבר זכה לחגג שמחה בהולד לו זרעא חי'א וק'מא. ההירות מגזל גם לפני משורת הדיו, משפיעה הרבה חסדים טובים. (ממונם טל ישראל)

כאשר חלה רבי מאיר מיכל רבינוביץ זצ"ל בעל המאיר לעולם, פקדו עליו הרופאים למען בריאותו, שעליו לנסע בכל יום לטייל מחוץ לעיר, לשאף אויר צח.

נאלץ הרב לשכר עגלון בקביעות לטיול היומי, בעמל רב חסד מפת לחמו עבור הוצאות הנסיעות, שהסתכמו בששים פרוטות מדי יום.

יום אחד עת נסע רבי מאיר בלוינת בנו כהרגלו מדי יום, לא חלפו למעלה מעשר דקות מתחלת הנסיעה, והוא החל חש גרע, העגלון נאלץ להפסיק את הנסיעה, ולהשיב את הרב במהירות לביתו.

העגלון, דרש תשלום מלא עבור נסיעה קצרה זו, אף הבן עמד עמו על המקח, לבסוף התפשרו על שלשים פרוטות, מחצית מהסכום הקבוע.

באיטון לילה הרהר רבי מאיר בדבר, ונמלך בדעתו כי יתכו והעגלון צדק בדרישתו. הוא קרא לבנו, בקש ממנו ללכת עמו לבית העגלון, ולהשלים את החסר. אם יחכו למחרת היום, יעברו על הלאו של 'לא תליו פעלת שכיר אתך עד בקר'.

כי מלאה הארץ חמס מפניהם (ו יג) ברש"י, לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל.

יהודי המתגורר בחוץ לארץ, גלה להפתעתו שהבנק זכה את חשבונו בטעות בסכום נכבד של ששים אלף דולר. הלך לשאל בעצת מורה הוראה, כדת מה לעשות במקרה זה, האם מחיב הוא להחזיר את הכסף לבנק ולהודיע על הטעות.

ענה לו הרב, שעל פי דין הוא פטור מלהודיעם, מאחר ולא עשה מאומה מצדו להונותם, הם מעצמם טעו. אך הוסיף ואמר, "אמנם על פי דין אינך חיב להחזיר, אך הנה נא ידעתי שאתה מצטער זה כמה שנים לזכות לזרע של ק'מא.

דמה בנפשו, אם יבואו ויאמרו לך שהגיע לעולם הזה גדול מלפני כמה מאות שנים, צדיק ופועל ישועות המבטיח לבאי שערוי כל מיני ישועות שנתק'מו, ודאי היית מוציא כל סכום כדי להגיע אליו, ולקבל ממנו הבטחה לילדים חיים וק'מים.

כעת נתנה לך ההזדמנות לקבל הבטחה מהגאון בעל 'באר הגולה', שכתב (הוסיף מטפט טמח ה) 'רבים אשר קדשו ה' והחזירו טעיות הגוים בדבר חשוב, גדלו, העשירו והצליחו והניחו יתרם לעולליהם' (תהלים יז יז).

קד שהוא נותן הבטחה מפרשת לכל אשר יעשה כדבריו לפני משורת הדיו, לזכות לבנים חיים וק'מים. אם תתחזק בנפשו ותחזיר את הסכום המכבד הזה, הדבר יכול להגן בעדך להושע בזרע של ק'מא ובכל מיילי דמיטב".

מסחורותיך הכבדות, כֹּף גַם תִּפְעַל הַרְבֵּה לְהִקַּל מִמָּשָׂא הַסְּפִינָה."

והנמשל, אַלְקִים בָּרָא אֶת הָאָדָם יִשְׂרָאֵל, לְהַחֲיוֹת נַפְשׁוֹת. אָבֶל רוּחַ הוּא בְּאָנוּשׁ, מִבְּקֵשׁ כָּל יָמָיו לְהַרְבוֹת כְּבוֹד בֵּיתוֹ, מֵעַט הַצְּדָקָה שְׂנוֹתָן, בְּמָה נֶחְשָׁב כִּנְגַד הַהוֹצָאוֹת הַרְבוֹת שֶׁמִּבְּצֵז עֵבֹר הַתְּעַנְּגוּת בְּתַעֲנוּגִים וּבִמְנַעֲמֵי תַבַּל.

אך כִּפְאֶשֶׁר הִשְׁעָה אֵינָה מִשְׁחַקֶּת לוֹ, עֲנִי הַתְּלָאוֹת וְעַרְפְּלֵי הַיָּגוֹן פָּרְשׁוּ מוֹטוֹת כִּנְפֵיהֶם הַשְּׁחֹרוֹת עַל שְׁמֵי חַיּוֹ, אוֹ אֵז עֲלֵיו לְקַמֵּץ בְּהוֹצָאוֹת הַמוֹתְרוֹת וְיָרוּחַ לוֹ, אוֹלָם לֹא כֵן יַעֲשֶׂה, רַק יִקְפֹּץ יָדוֹ מִלַּתֵּת לַעֲנִיִּים אֶת הַפְּרוּטוֹת שֶׁהִנֵּה מֵעֲנִיק לָהֶם.

זה שְׁאָמַר הַכְּתוּב, 'הַשְּׁמֵר לְךָ' וְגו' קִרְבָּה שְׁנַת הַשְּׁמֵטָה', אֲשֶׁר אֵין חֲרִישׁ וְקִצְיָה, אָמַת כִּי הַשְּׁנָה הַזֹּאת לֹא תָבִיא בְּרָכָה וְזוֹזִים בְּכִנְפֵיהָ, מִדּוּעַ רָעָה עֵינֶיךָ רַק 'בְּאֲחִירֵי הָאֲבִיוֹן', מִדּוּעַ לֹא תִקְמָץ בְּצַרְכֵי בֵיתְךָ.

זאת תּוֹרַת הַמְּסוֹרָה, 'וַיִּכְלָא הַגְּשָׁם', כִּפְאֶשֶׁר יִפְסְקוּ גְשָׁמֵי הַבְּרָכָה, מִיָּד, 'וַיִּכְלָא הָעָם מִהִבְיָא', אֶת נִדְבָתָם לָה'. (ויקהל משה)

ומראבם וחתבם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים (ט ב)

משנבנסה תּוֹנִיטִיָּה תַּחַת חֲסוֹת צִרְפַּת בְּשְׁנַת תַּרמ"א, וְסִימְנָה 'אֲמַר'ת ה' צְרוּפָה', רָמַז לְצִרְפַּת, בְּקִשְׁתָּה צִרְפַּת לְגִיס מִסְפַּר מִסִּים שֶׁל חֲלִילִים עַרְבִיִּים מִדֵּי שְׁנָה לְצִבָּא הַצִּרְפַּתִּי, לְשֵׁם כֹּף וְנִרְשׁוּ צְעִירֵי הַכְּפָרִים שֶׁבְּסִבִּיבוֹת גְּרִבָּא לְבוֹא לְעִיר הַמְּחֹז, שֵׁם יִטִּילוּ גוֹרֵל עַל מִי מֵהֶם לְהַתְּגַיֵּס.

ביום הַהַגְּרָלָה בְּדַרְכָם לְגִיּוּס, הָיוּ הָעַרְבִים בּוֹזְזִים וּמְכִים אֶת הַיְהוּדִים, כְּאֵלוֹ הַתְּרָה

לאחר שְׁעָתִים שֶׁל סְבוּבִים נִרְחָבִים בְּפִרְבְּרֵי וַיִּלְנָא הַגְּדוּלָה, עֲלֶיהָ בִּידָם לְמַצָּא אֶת בֵּית הָעֲגָלוֹן, וְהֵם שִׁלְשְׁלוּ לִידָיו אֶת שְׁלֹשִׁים הַפְּרוּטוֹת הַנוֹתְרוֹת. (הנאמן)

ויכלא הגשם מן השמים (ח ב)
דרט רבי זוסמן אליעזר סופר זצ"ל אב"ד פִּיאָקֵשׁ. בְּמִסְוֶרָה עַל הַפְּסוּק מוֹבָא, 'וַיִּכְלָא הַגְּשָׁם', 'וַיִּכְלָא הָעָם מִהִבְיָא' (שמות לו ו), נִרְמַז בְּכֹף כִּי הַנְּסִיּוֹן יוֹרְנוּ, שֶׁבְּשַׁעֲרָה שִׁיּוֹרְדַת שְׁמֵשׁ הַהַצְּלָחָה מֵעַט אַחוּרֵינִית, יִתְחַילוּ הָאֲנָשִׁים לְקַמֵּץ בְּנִתְיִית הַצְּדָקָה.

פרט גְּאוֹן הַמַּגִּידִים **רבי יעקב מדובנא** זצ"ל עַל הַפְּסוּק בְּפִרְשַׁת רָאָה (דברים טו ט), 'הַשְּׁמֵר לְךָ פֹּה יִהְיֶה דְבַר עִם לְבַבְךָ בְּלִיעַל לֹאמַר קִרְבָּה שְׁנַת הַשְּׁבַע שְׁנַת הַשְּׁמֵטָה וְרָעָה עֵינֶךָ בְּאֲחִירֵי הָאֲבִיוֹן וְלֹא תַתֵּן לוֹ וְקִרְא עֲלֶיךָ אֶל ה' וְהִיָּה בְךָ חֲטָא'.

וישא מְשָׁלוּ וַיֹּאמְרוּ, עֲשִׂיר מְפֻלָּג הִיָּה מוֹלִיד אֶת סְחֹרְוֹתָו, עוֹבֵר אַרְחוֹת יָמִים, וּמֵהַלְךָ בְּסִפִּינָה טְעוּנָה בְּסְחֹרוֹת רְבוֹת. בְּאֲמַתְחַתּוֹ תֵּיק גְּדוֹל עִם טְלִית וּתְפִלִּין וּמְסַפֵּר סְפָרִים, לְמַקְרָה שִׁיתְאַרְכוּ יָמֵי נְסִיעַתּוֹ עַל הַיָּם, יִהְיֶה לוֹ הַכַּל מוֹכֵן לְעִבּוּדוֹת יִתְבָּרַךְ.

יהי הַיּוֹם, הַחֲלָה מִנְשֻׁבַּת רוּחַ סְעָרָה, וְהַסְּפִינָה חֲשָׁבָה לְהַשְׁבֵּר וְלִטְבַּע. קִרְא לוֹ רַב הַחֹבֵל וְהוֹדִיעֵנו, "מָהֵר נָא לְהִקַּל מִשָּׂא הַסְּפִינָה, אֶל תַּחֲסוּס לְהַטִּיל מִסְחֹרוֹתֶיךָ אֶל הַיָּם, רַק הַהֶכְרַח בִּיּוֹתֵר תִּשְׁאִיר, לוֹלֵא כֵן, גּוֹעֲנֵנוּ וְאֲבַדְנוּ".

חנד הַסְּחֹרֵי חֲרָדָה גְּדוּלָה, מָהֵר לְטַל אֶת תֵּיק הַסְּפָרִים עִם הַטְּלִית וְהַתְּפִלִּין, וְהַשְּׁלִיכֵם לְמַצּוֹלוֹת הַיָּם הַסּוֹעֵר. אָמַר לוֹ רַב הַחֹבֵל, "לָמָּה תַעֲשֶׂה כֹה וְחֲטָאתָ לְאֻלְקִים, הֲלֹא אֵלוֹי מִיָּד, מִי הָרוּחַ, מוֹטֵב הִיָּה לְהַשְׁלִיד

את הדגים לבית הרבי לכבוד שבת ויום טוב.

בתחלת השבוע בבקר השכם, ישבו קבוצה מתלמידי הרבי בבית המדרש, ועסקו בתורה הקדושה, לפתע הופיע רבנו, והם נעמדו לפניו ביראת כבוד.

ספר להם הרבי כי בזה הלילה נתגלתה לו נשמה המגלגלת בדג, והתחננה ובקשה בתחנונים כי מאחר ופעלה למעלה שהדג הזה יגיע לרבי לשבת הקרובה, היא מבקשת שהרבי יעסוק בטובתה ויתקן אותה.

הרבי הוסיף שאף ראה את הדג בחזיון לילה, הראה על השלחן את גדל הדג שהיה יוצא מן הכלל, ואמר, "תראו בני, כי ר' דוד מאיר יביא לנו דג גדול זה לשבת הקרובה". התלמידים השתוממו למשמע אדם, וצפו לראות כיצד יפל דבר.

ביום חמישי אחר הצהריים, עת הלך ר' דוד מאיר לסוחר הקבוע ובקש לרכש דג כהרגלו, אמר לו הסוחר, "ר' דוד מאיר, יש לי הצעה טובה בשבילך, הביאו לי השבוע דג גדול ומשבת, עלה בדעתי כי ראוי הוא לעלות על שלחן מכבד של רבי, על כן אני מציע לך שתקנה הדג עבור הרבי שלך".

רכש ר' דוד מאיר את הדג, והביאו בליל ששי לרבי בשמחה. הרבי הביא את הדג לבית המדרש להראותו לתלמידים ששמעו ממנו את החלום, כלם ראו כי גדלו וצורתו בדיוק כפי שהראה להם, על פי חלומו. בתחלת השבוע.

הרבי טרח במיוחד בתקונו הדג ובהכנתו לבשול. אחרי כן בשבת קדש, ראו תלמידיו את עבודתו הנפלאה בעת אכילת הדג, הדבר גרם התעוררות גדולה בבית המדרש. (הרבי הקדוש)

הרצועה. באותו יום פחדו היהודים לנסע מאלחארה לסוק, והיה אם הכרח יהודי לצאת, היה מצטרף לקבוצה גדולה.

פעם יצא רבי רחמים מאזוז זצ"ל בעל פסא רחמים לסוק ביום ההגרה לצבא חידו לפי תמו. בדרכו פגש אותו יהודי אחד, ושאלו "האם אתה הולך לסוק", השיבו, "אם יגזר השם בחיים", וילכו שניהם יחדיו.

באמצע הדרך פגעו בהם ערבים אכזריים שזנאי יהודים, ברבי רחמים לא נגעו כלל, אולם מלווהו ספג מהם מכות נמרצות, והיה הדרך לפלא.

אחר פטירת רבי רחמים בשנת התרס"ט, הודמו שד"ר מארץ ישראל לג'רבא, שאלוהו בני העיר לפשר דבר, והוא באר להם, "פשוט מאד, כל זמן שאדם לא חטא וצלם אלקים על פניו, מוראו מטל על הבריות ואפילו החיות יראות ממנו, כמו שנאמר 'ומוראכם וחתכם יהיה', אם לא עבור כפרה על הדור פגענו עשרה הרוגי מלכות ועוד. לכן הרב זכרוננו לברכה שהיה נקי מחטא, נפל פחדו על הגויים וייראו מגשת אליו. (טו"ת איש מצליח)

ובכל דגי הים בידיכם נתנו (ט ב)

ספר הרה"ק רבי אברהם יצחק קאהן זיע"א, בעיר סאטמר היה בין תלמידי חותני הרה"ק רבי אהרן ראטה זיע"א ה"שומר אמונים", בעל הבית חשוב בשם ר' דוד מאיר ווייס ז"ל הי"ד, מנהל החשבונות אצל הרב הנגיד רבי חיים פריינד זצ"ל.

מצוה מיחדת היתה בידי ר' דוד מאיר ווייס, מדי יום חמישי אחר צהריים, היה רוכש

"טאָרית יִשְׂרָאֵל", ובבכּי גָדול בקִּשָּׁה מִמֶּנּוּ שִׁישְׁלַח לָהּ יִשׁוּעָה.

"טַמָּא" זוכרת את מהי הסבה שבִּעֲטִיָּה בָּאָה עֲלֶיךָ מִחֻלָּה זו", שָׁאַל הַרְבֵּי, "לא", הַשִּׁיבָה הָאִשָּׁה, "אֵינֶנִּי זוכרת ואֵינֶנִּי יודעת מאין וכיצד נִדְבָקָה אֵלַי הַצָּרָה הזאת." "אם כֵּן שָׁמְעִי וְאַסְפְּרָה לָךְ עַל מָה וְלָמָּה אֲרַע הַדְּבָר", אָמַר הַרְבֵּי.

"בִּימֵי" נַעֲרוּתָךְ, נִסְעֶתָ עִם אֲבִיךָ לַיַּעַר לְאֶסְפָּח שַׁחַת לְבַהֲמוֹת, בְּתוֹךְ כָּךְ נִגַּשׁ לְעַגְלֹתְכֶם עֵגֶל רִבִּי, וְהַחֵל אוֹכַל מִן הַשַּׁחַת. כְּשִׁרְאִית זֹאת הִנֵּפֶת אֶת הַקֶּלֶשׁוֹן וְחִבְטָתָּ בְּרָאשׁוֹ, מִיָּד נִפֵּל הָעֵגֶל מֵת אֲרָצָה. לָכֵךְ בָּא לָךְ עֲנֹשׁ זֶה, בְּעֲלֵי הַחַיִּים נִתְּנָו לָנוּ רַק לְאַכִּילָה, יָד זוֹ שֶׁהִרְגָה בְּעַל חַיִּים עַל לֹא עֹוֹל בְּכַפְּיוֹ, תִּשְׁתַּקֵּי.

נִזְבְּרָה הָאִשָּׁה בְּאוֹתוֹ מֵאַרְעֵי, הַתְּחַרְטָה הַחֲרֻטָה גְּמוּרָה עַל הַמַּעֲשֵׂה הָרַע שֶׁעָשִׂתָּה, וּבְדַמְעוֹת שְׁלִישׁ הַיּוֹדְתָה בְּפִנֵּי הַרְבֵּי כִּי אֶכּוּ חֲטָאָה. קִבַּל הַרְבֵּי אֶת חֲרֻטְתָּה, נִתְּנוּ לָהּ סִגְלָה לְרִפּוּאֵת יָדָהּ, וְתוֹךְ זְמַן קֶצֶר חֲזָרָה הַיָּד לְאִיתָנָה.

לִפְנֵי שַׁחֲזָרָה לְבֵיתָהּ, הִנִּיחָה עַל שְׁלַחְנוּ שֶׁל הַרְבֵּי מִטְּפַחַת מְלֵאָה דִּיגְרִי זָהָב, הַרְבֵּי הוֹאִיל לְטַל מִטְּבַעוֹת בּוֹדְדוֹת, וְאֶת הַנוֹתְרוֹת הַחֲזִיר לָהּ. (סִיפּוּרִים נִפְלְאוֹים)

וְאֵךְ אֶת דִּמְכֶם לְנַפְשֹׁתֵיכֶם אֲדַרְשׁ מִיָּד כָּל חַיָּה אֲדַרְשֶׁנּוּ (ט ה)

בְּנֵי זוג אֲשֶׁר זֶה לָהֶם כְּשִׁמוּנָה עֲשִׂרָה שָׁנָה אַחֵר נִשׁוּאוֹיָהֶם, וּבְנִים אֵין לָהֶם, בָּאוּ אֶל הַרָה"ק רִבִּי יִשְׂרָאֵל דָּב זִיע"א הַמַּגִּיד מוֹוִילְעֵדְנִיק בְּעַל "טאָרית יִשְׂרָאֵל" בְּבִכּוּת, וְאָמְרוּ כִּי אֵין רְצוֹנָם לְהַתְגַּרֵּשׁ, אֶלֹא רַק שֶׁהַרְבֵּי יִבְטִיחַ לָהֶם לְהַפְקֵד בְּפָרֵי בְטוֹן.

בְּאָחָד מֵעַרְבֵי שְׁבֹתוֹת, עֲלָה בְּמִצּוֹת הַדִּיקָיִם בְּבִגְדָאָד דָּג גָּדוֹל בְּיוֹתֵר, כְּשִׁמוּנִים ס"מ אָרְכוּ. הֵם הִבְיֵאוּהוּ לְשׁוּק, בּוֹ אַחַת הַנְּשִׂיִם הַחֲלִיטָה לְקַנּוֹתוֹ לְכַבּוֹד שְׁבֹת, וּבְשָׁל גָּדְלוֹ, גְּמָרָה בְּדַעַתָּה שְׁלֵא לְחַתְּכוּ אֶלֹא לְטַגְנוּ בְּשִׁלְמוֹתוֹ, לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְבַעֲלָהּ.

אוֹתָהּ אִשָּׁה לֹא הִקְפִּידָה עַל כְּסוּי רֵאשָׁה כְּרֵאוּי. הִיא הִבְיֵאָה אֶת הַדָּג לְבֵיתָהּ, הַכִּינָה אֶת הַמַּחְבֵּת, וְהִנִּיחָה בּוֹ אֶת הַדָּג הַגָּדוֹל. כְּשֶׁהַחֲלָה לְטַגְנוּ, קִפְּץ הַדָּג הַמַּת מִן הַמַּחְבֵּת. כְּשִׁרְאָתָה כֵּן, חִבְטָה בּוֹ כַּמָּה חֲבֻטוֹת עַד שֶׁזָּב דָּם מֵרֵאשׁוֹ וּמַעֲיִנּוּ, וְהִנִּיחָה אוֹתוֹ שְׁנִית בְּמַחְבֵּת.

מִיָּד כְּשֶׁהִנִּיחְתוּ שָׁם, אוֹ אֲזוֹ, קִפְּץ הַדָּג שְׁנִית לְכוּוּנָה, וּפְיוֹ נִפְתַּח וְנִסְגַּר, כָּךְ אֲרַע מִסְפַּר פְּעַמִּים, עַד שֶׁנִּתְרָאָה מְלֻגְשֵׁת אֵלָיו. סִפְרָה הָאִשָּׁה לְבַעֲלָהּ עַל הַמֵּאֲרָע הַמוֹזָר, וְהוּא פִּנָּה לְבֵית רַב הָעִיר רִבִּי יוֹסֵף חַיִּים מִבְּנֵי אֲדָא זצ"ל, לְשַׁאֲלוֹ לְפֶשֶׁר הַדְּבָר.

אָמַר לוֹ הַרְבַּב חֲכָמָתוֹ, הַדְּבָר אֲרַע מִשׁוּם שֶׁהִיא אֵינָה מְקַפֵּידָה עַל כְּסוּי רֵאשָׁה, בְּדָג זֶה מְגֻלְגֶּלֶת נְשִׁמַת צְדִיק גָּדוֹל, אֵין מִן הַרְאִוִי שֶׁהֵם יֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ, אֶלֹא יִמְכְּרוּהוּ לְחַכְמֵי הַיְּשִׁיבָה, הֵם יֹאכְלוּהוּ, וְיִתְקַנוּ אֶת נְשִׁמַתוֹ". אַחֵר שֶׁלַח רִבִּי יוֹסֵף חַיִּים סֵדֶר לְמוֹד מִיָּחָד לְחַכְמֵי הַיְּשִׁבָה, לְפָנָי שִׁיאֲכְלוּ מֵהַדָּג. (אֲבִירֵי בַּבֵּל)

כָּל רֶמֶשׂ אֲשֶׁר הוּא חַי לָכֶם יִהְיֶה לְאֶכְלָה (ט ג)
אִשָּׁה עֲשִׂרָה שָׁמָזָה שֵׁשׁ שָׁנִים לְקַתָּה בְּשִׁתּוּק בִּיָּדָה הַיְמִינִית, וְכָל גְּדוּלֵי הַרוּפְאִים בְּרִפּוּאוֹתֶיהֶם, וְהַסְּדִירִים הַמְּמַחִים בְּסִגּוּלוֹתֶיהֶם, לֹא הִעֲלוּ מִרְפֵּא לְמַכְתָּהּ, נִצְרָה לְפָנָי הַרָה"ק רִבִּי יִשְׂרָאֵל דָּב זִיע"א, הַמַּגִּיד מוֹוִילְעֵדְנִיק בְּעַל

בשִׁלְגָה, אֵלֶּא שֶׁהַפַּעַם נִסְעוּ בַכּוּוֹן הַהַפּוּר. כַּעֲבֹר זְמַן הַבְּחִינֵינוּ בְּתִינוּקָם הַשּׁוֹכֵב עַל הַשִּׁלְגָה, וְלִידוֹ רֹבֵץ זָאֵב גָּדוֹל. נִבְהָלוּ הַהוֹרִים עַד מְאֹד, אֲף כִּרְגַע חִזְרוּ אֲלֵיהֶם עֲשֵׂתוֹנוֹתֵיהֶם, נָטְלוּ אֶת מִטְהוֹ שֶׁל הַרְבֵּי בְיָדָם, וּמִהָרוּ לְכוּוֹן הַיָּלֵד.

הַזָּאֵב הַסֵּתֵלֵק מִיָּד, וְהָאֵם חֲטָפָה אֶת תִּינוּקָהּ, אֲמָצָה אוֹתוֹ אֲלֵיָהּ וְהַבְּחִינָה כִּי גּוֹפּוֹ חִם. בְּדַמְעוֹת שֶׁמְחָה חִזְרוּ הַהוֹרִים אֶל הַרְבֵּי וְיִלְדָם עִמָּם, הַרְבֵּי הַסְּבִיר לָהֶם כִּי הַזָּאֵב חָמֵם אֶת הַיָּלֵד בְּגוּפוֹ, וְכֵן נִצַּל מִמּוֹת בִּקּוֹר הַעֵז בַּחֲסִדֵי ה' יִתְבָּרַךְ. (סִיפּוּרִים נִפְלְאִים)

שִׁפְךָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָךְ כִּי בְצַלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם (טו)

אֶחָד מִזְקֵנֵי הַחֲסִידִים, נִרְאָה יוֹצֵא מִחֲדָר הַר"ק **הַבֵּית אַהֲרֹן** זִיעַ"א כִּשְׁהוּא מְמַרר בְּכִי וְעֵינָיו אֲדָמוֹת מִדָּמָע. הַרְבֵּי לָוְהוּ אֶל מִחוּץ לְבֵית, וְהַחֲסִידִים שָׁמְעוּ אֶת הַרְבֵּי אוֹמֵר לוֹ, "מָה נּוֹכַל לַעֲשׂוֹת, הֲרֵי הוּא עֲצָמוֹ אֲשֶׁם בְּזָה".

תַּחֲלָה לֹא הִבִּינוּ בְּמָה הַמְדַבֵּר, אֲף לְאַחַר שֶׁהַרְבֵּי חִזְרוּ לְחַדְרוֹ, נִגְשׂוּ אֶל הַחֲסִיד, שְׁאַלוּהוּ פֶשֶׁר הַדְּבָר, וְהוּא סִפֵּר, "שְׁלוּחֵי הַצָּאֵר נִיקוּלָאֵי תִפְסוּ אֶת בְּנֵי לְצַבָּא, וְהוּא אֶלֶץ לַהֲסִתּוֹב מִשּׁוֹר זְמַן עִם חֲלֵי פְלוּגָתוֹ, כִּשְׁהוּא נֵעַ וְנָד.

יוֹם אֶחָד הִגִּיעוּ לַעֲרֹת רוֹסְיָה הַפְּנִימִית, לְאֶחָד מִמְחַנּוֹת הַצַּבָּא בּוֹ הָיוּ אֲמוּרִים לְשִׁבַת יְשִׁיבַת קִבְעוּ. בְּנֵי שְׁהִיָה עֵינֵי מִטְרַדַת הַדְּרָף, נִרְדָּם, וְרָאָה בְּחִלּוּמוֹ וְהִנֵּה הוּא נִכְנָס לְאוֹלָם רְחֹב יָדִים, בְּאֲמָצְעוֹ נִצַּב שְׁלַחַן אֲרוֹךְ וְרַחֵב, מְסִבִּיבוּ יוֹשְׁבֵים אֲנָשִׁים רַבִּים בְּעֵלֵי צוּרָה שְׁאִינוּ מְכִירִם, וּבְרָאשׁוֹ יוֹשֵׁב הַרְבֵּי הַבֵּית אַהֲרֹן.

נַעֲנָה לָהֶם הַרְבֵּי וְהַבְּטִיחָם שֶׁבְּאוֹתָהּ שָׁנָה יִוֹלַד לָהֶם בֶּן זָכָר, וְאִין הוּא מְבַקֵּשׁ מֵהֶם, אֵלֶּא שְׁאַחַר הַלְּדוֹתוֹ יְבוֹאוּ אֵלָיו עִם הַרְף הַנּוֹלֵד. בַּתְּחִלַת הַחֲרָף יִלְדָה הָאִשָּׁה בֶּן זָכָר כְּדַבְּרֵי הַרְבֵּי, וְכַעֲבֹר חֲדָשִׁים יָמִים, כִּשְׁהַשִּׁלְגָה הַפּוֹר לְקִרַח מוֹצֵק וְנִתְּנוּ הִיָּה לְנִסְעַ לְוִילְעֵדְנִיק, רַתֵּם הָאִישׁ אֶת סוֹסוֹ לַעֲגֹלַת הַחֲרָף, וְנִסְעַ עִם אִשְׁתּוֹ וְיִלְדָם אֶל הַרְבֵּי.

הַדְּרָף אָרְכָה יוֹתֵר מְכַפֵּי שֶׁשְׁעָרוֹ מֵרֹאשׁ, אִי לְכֹף לֹא עָלָה בְיָדָם לַהֲגִיעַ לְוִילְעֵדְנִיק לְפָנֵי יוֹם הַשִּׁבַת כַּמְתַּכְנֵנוּ, וְהֵם נִאֲלָצוּ לְשִׁבּוֹת בְּנִאֲרִינְסֵק. בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת הַמְּשִׁיכוּ בְּדַרְכָם, וְתוֹף כְּדֵי נְסִיעָה נְטִלָה הָאֵם אֶת לְדָהָה עַל יְדֵיהָ לַהֲאָכִילוֹ.

הַלִּילָה הִיָּה בְּהִיר וְהַלְּבָנָה הָאִירָה בְּמֵלֵא עֵזָה, הַכְּפּוֹר הִיָּה גָדוֹל וּפְתִיתִי שִׁלְגָה קוֹלִים יָרְדוּ לְלֹא הַפּוּגָה. דּוּמָם הַחֲלִיקָה הַעֲגֹלָה וּפְלִסָּה אֶת דִּרְכָהּ בְּשִׁלְגָה הַרְף, תִּרְדָּמָה נִפְלָה עַל הָאֵם וְהִיא לֹא הִרְגִישָׁה כִּי תִינוּקָהּ הַרְף נִשְׁמַט מִיָּדֶיהָ אֲרָצָה, גַּם הַבַּעַל לֹא הַבְּחִין בְּמֵאוּמָה, וְהַמְּשִׁיךְ לָנֶהָג בְּסוֹסוֹ.

נִחַ כִּשְׁנַעֲצָרָה הַעֲגֹלָה בַּחֲצַר הַרְבֵּי, גַּעוּרָה הָאֵם מִשְׁנִתָּה וְהַבְּחִינָה בְּהַעֲדָרוֹ שֶׁל הַתִּינוּק, אַחַר כָּל כֵּךְ הַרְבֵּה שְׁנוֹת הַמְּתַנָּה וְיִסּוּרִים זָכוּ לוֹ בְּבִרְכָתוֹ שֶׁל הַרְבֵּי, וְעַתָּה הַיָּלֵד אֵינְנוּ. הִיא פְּרָצָה בְּזַעֲקָה גָדוֹלָה וּמְרָה, וְנִתְעַלְפָה מִיָּד.

הָאֵב הָאֲמֵלֵל הַתְּפָרֵץ לְבֵית הַרְבֵּי בְּכִיּוֹת וּבַצְּעָקוֹת, אֲף הַצְּדִיק הַרְגִיעוֹ, "אַל תִּירָא, יִלְדָכֶם חַי וְקַיִם, הוּא לֹא קָפָא בְּשִׁלְגָה וְשְׁלוֹם לוֹ. עַתָּה קַח אֶת מְקוּלֵי, חִזּוֹר בְּאוֹתָהּ דְרָף בְּהַגְעֵתֶם לְכָאוּ, וּבַעֲזָרַת ה' תִּמְצָא אֶת בְּנֵךְ בְּחַיִּים וּבְשְׁלוֹם".

עָלוּ הַהוֹרִים עַל הַעֲגֹלָה, וְנִסְעוּ בְּעַקְבוֹת הַחֲרָצִים הַעֲמָקִים שֶׁהוֹתִירָה הַעֲגֹלָה

הנורא, "כַּעַת בָּאתִי אֶל הַרְבֵּי לְדַבֵּר אֹדוֹת בְּנִי, וְעַל זֶה אָמַר הַרְבֵּי, שְׂבָנִי עֲצַמוּ אִשָּׁם בְּזָה". (מאורי אש)

יַנְדֵּד ה' לְרֵאת אֶת הַעִיר וְאֶת הַמְּגִדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְנֵי הָאָדָם (יא ה)

בְּרִשׁ"י, לא הִצְרַף לָךְ, אֵלָּא בָּא לְלַמֵּד לְדִינִים שֶׁלֹּא יִרְשִׁיעוּ הַנְּדוֹן עַד שִׁירְאוּ וַיְבִינּוּ.

הַזְדַּמֵּן רַבִּי פְּנַחֵס אֱלִיהוּ רוּטְנֹבֵג זצ"ל **רַבָּה שֶׁל פִּילֶץ**, אֵל הָעִירָה דוּבְנָקָה, וְהַבְּחִין בְּרַעַשׁ וְהַמּוֹלָה בְּרַחוּב. חֶקֶר לְדַעַת פֶּשֶׁר דְּבַר, וְסִפְרוֹ לֹו שְׁעֵלֶם יָתוּם גָּבַח בְּהַתְמַדָּה מִקְּפֹת הַצְּדָקָה שְׂבָבִית הַכְּנֹסֶת, וּבְכֶסֶף קָנָה יִי"ש וְהִיָּה שׁוֹתָה לְשִׁכְרָה.

מְשֻׁהוּכְחִיתוּהוּ שׁוּב וְשׁוּב, וְהַדְּבָרִים נִפְלוּ עַל אֲזִינִים עֲרֻלוֹת, נִמְנּוּ וְגִמְרוּ אֲנָשִׁי הַמְּקוֹם לְגִרְשׁוֹ מִהַעִירָה, אוֹלָם גַּם אַחֲרֵי שֶׁהִנְחִיתוּ עֲלָיו מִכּוֹת נְאֻמָּנוֹת, הִלָּה חֲגַר וְשׁוֹטָה, מִסְרַב לְצֵאת וְאִינוּ זֶז.

מַהֲרֵ רַבִּי פְּנַחֵס אֱלִיהוּ לְמִקּוֹם הַמְּשׁוּהוּכָה וְשָׂאֵל אֶת רֹאשׁ הַמְּדַבְּרִים, "הָאֵם הֵייתָ פֶּעַם עֲלֵם יָתוּם, בְּרוּף ה' לֹא", עֲנֵהוּ הָאִישׁ, "וְחֲגַר הֵייתָ", "לֹא", "וְהָאֵם רָעַבְתָּ פֶּעַם לְלֶחֶם", "לֹא", "הָאֵם הִתְהַלַּכְתָּ לֹאֵל חֲנוּף וְלֹאֵל בֵּית", "גַּם זֶה לֹא".

אִם כֵּךְ, זָעַק רַבִּי פְּנַחֵס אֱלִיהוּ לְעַבְרוֹ, "כִּיצַד הֵעֲזַבְתָּ לְדוֹן אוֹתוֹ, הָרִי קָבְעוּ חַז"ל (אבות ב ד), וְאֵל תִּדְּוִן אֶת חֲבֵרְךָ עַד שֶׁתִּגְיַע לְמִקּוּמוֹ". (בית מוצק עמ' 148)

הוּא עֲמַד לְשִׁמְעַ מַה הַזְקָנִים מְשׁוּחָחִים, וְשִׁמְעַ שְׁמַתְדִינִים בִּינִיָּהֶם עַל גּוֹרְלוֹ שֶׁל נִיקוּלַי, הַשׁוֹפֵף כָּל כֶּף הַרְבֵּה דָם נָקִי מִיִּשְׂרָאֵל. הַחֲלֹט לְהַזְמִין אֶת נִיקוּלַי לְדִיו, עַל מִנְתַּ לְדוֹנוֹ בְּפָנָיו.

ניקולאי הִכְנִס לְאוֹלָם, הַקְּטָגוֹרִיָּה טַעֲנָה שֶׁלֹּא גִתּוּ לְאִפְשֵׁר לוֹ לְהַמְשִׁיךְ וְלַחֲיוֹת, בְּשֶׁל שְׁפִיכוֹת הַדְּמִים הַרְבֵּה שֶׁל הַיְּהוּדִים, שֶׁהוּא אַחֲרָאִי לָהּ. אַף הַצּוֹרֵר עֲמַד לְבַקֵּשׁ עַל נַפְשׁוֹ בְּפָנֵי בֵּית הַדִּין, בֵּין הַיָּתֵר הַבְּטִיחַ שְׁמַהוּם וְהִלָּאָה יִתְנַהֵג בְּהִגִּינוֹת כְּלָפֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל.

אחרי דִּין וְדַבְּרִים בֵּין הַזְקָנִים שֶׁעֲטְרוּ אֶת הַשְּׁלֶחָן, הָעֲבִירוּ אֶת הַשְּׂאֵלָה לְהַחֲלִיטָתוֹ שֶׁל הַבֵּית אַהֲרֹן הַיּוֹשֵׁב בְּרֹאשׁ. הַרְבֵּי עֲנָה וְאָמַר לְקָהֵל, "הַבִּיטוּ דָרָךְ הַחֲלוֹן, וְרֹאוּ אֶת נְהַרֵי נַחֲלֵי הַדָּם הַיְּהוּדִי שֶׁנִּיקוּלַי שִׁפְפוּ עַל לֹא עוֹל בְּכַפְסָם, אִי אִפְשֵׁר לְהַאֲמִין לְהַבְּטִיחָתוֹ שִׁיִּטִּיב אֶת דְּרָכּוֹ, וְהוּא מִכְרַח לְהַפְרֵד מֵהַחַיִּים".

הוסיף הַחֲסִיד לְסַפֵּר, "בְּנֵי הַתְּעוֹרָר מִיָּד מְשַׁנְתּוּ, וְזָכַר אֶת הַחֲלוֹם הַנִּפְלָא שֶׁחֲלַם, בְּאוֹתוֹ יוֹם נִתְקַבְּלָה יְדִיעָה מְרַעִישָׁה בְּמַחֲנֵה הַצָּבָא, כִּי הַצָּר נִיקוּלַי הַתְּאֻבָּד. מִיָּד הַתְּעוֹרָרָה מְשׁוּהוּכָה גְדוּלָה בְּקֶרֶב אֲנָשִׁי הַצָּבָא, וְכֵלֶם בְּרַחוּ מִהַמְּחַנָּה.

גַּם בְּנֵי נַמְלֹט מִהַמְּחַנָּה, הִגִּיעַ אֶל הַרְבֵּי וְסִפֵּר אֶת דְּבַר הַחֲלוֹם. הַרְבֵּי הִזְהִירוֹ לְכָל יִסְפְרוּ לְאִישׁ, וְאֵף הוֹסִיף אֲזַהֲרָה חֲמוּרָה, שְׂאֵם יִסְפֵּר וּפְרָסֶם זֹאת, אֶת נַפְשׁוֹ הוּא קוֹבֵעַ.

כַּעֲבֹר זְמוֹן, יֹשֵׁב בְּנֵי בְּמִסְבַּת רַעִים עִם חֲסִידִים, לְגַם מַעֲט מְשַׁקָּה וְהִיָּה בְּגִלוּפִיּוֹ, וְסִפֵּר אֶת דְּבַר הַחֲלוֹם. אֲזַהֲרַת הַרְבֵּי הַתְּקִיָּה, וּבְנֵי לֹא הוֹצִיא אֶת שְׁנָתוֹ", סִיִּם הַחֲסִיד אֶת סִפּוּרוֹ

מלוה מלכה

ספורים מהבעל שם טוב ורמלמידיו

צדקנו, ובלבד שמעשיו יהיו לשם שמים, ולא יתגלה המעשה הגדול שעשה ביום הבר מצוה שלו.

דייני בית דין של מעלה דנו בדבר, ופסקו כי אליהו הנביא יתגלה שנית לאיש זה, ולמדו תורה ויגלה לו סודות נעלמים, אף בלא התנאי האמור. בשל הגלויים שזכה לשמע מאליהו הנביא, נעשה הצדיק הזה לחד בדרא, תמים ונסתר שאיש לא ידע מגדלתו וקדשתו.

חלפו שנים, האיש בא בימים, והגיעה שעתו להפטר מהעולם. בהגיעו לבית דין של מעלה, החליטו לאחר דין ודברים, כי שפרו הגדול יהא לרדת פעם נוספת לעולם הזה, אז יכפו עליו להתגלות, על ידו תתגלה דרך חדשה בעולם, לבסס ולטהר את העולם ברוח טהרה וברוח הקדש.

נשמה גדולה זו תאיר אור חדש בלב כל אחד ואחד, על ידה יתקדש שם שמים ומלאה הארץ ידעה, ויתקרב קץ הגאולה.

הנשמה ירדה שוב לעולם הזה, והיא נשמתו של אור שבעת הימים, מרנא ורננא הרה"ק **הבעל שם טוב** זיע"א. שזכה להפיץ בכל רחבי העולם, דרך חדשה ומיוחדת בעבודתו יתברך, לאורה צועד עם ישראל עד ביאת גואל צדק במהרה בימינו, אכ"ר. (ספר התמים)

בשנת של"ג, התגורר בעיר הקדש צפת יהודי פשוט, שלא ידע כמעט מאומה, אלא רק כיצד להתפלל. תמים היה בכל דרכיו, ואת מעשיו הטובים, השתדל לעשות בהצנע לכת.

באישון לילה אחר שפסים עריכת תקון חצות, שמע נקישות בדלת חדרו, כששאל מי הדופק באישון לילה, נשמעה התשובה, "אליהו הנביא". מהר לפתח את הדלת, אליהו הנביא נכנס החדרה, ומיד נתמלא החדר אורה ושמחה.

פנה אליהו הנביא אל האיש ואמר, "באתי לגלות לך את זמן ביאת משיח צדקנו, אף בתנאי אחד, ספר נא לי מה זכית לעשות ביום בר המצוה שלך, בשל כך פסקו בבית דין של מעלה שתזכה לגלוי פני, כדי שאגלה לך סודות נעלמים".

ענה היהודי בתמימות, "מה שעשיתי, עשיתי רק לכבודו של הקב"ה, איך יכול אני לגלות זאת לאחרים. אם משום התנאי שאם לא אגלה לך, לא אשמע את אשר צריך אתה לגלות לי, הריני מותר על הגלוי. מה שיהודי עושה, עליו להסתירו מעיני הבריות, הדבר צריך להיות רק לכבודו של הקדוש ברוך הוא לבדו".

באותו הרגע, נעלם אליהו הנביא זכור לטוב מעיניו, ועלה בסערה השמימה. בשמים נעשה רעש גדול אודות תמימותו של איש זה, שאפלו העז לחדות את אליהו הנביא ואת גלוי קץ ביאת משיח

פרשת נח

חזרת הלימוד

מהם באיזה סוגיה הם עסוקים ועל מה נסוב הויכוח ביניהם.

עד מהרה חזר רבי מאיר שפירא והציע בפני המהרש"ם את צדדי הנידון לכאן ולכאן, כשהוא מפרט ומסדר את השיטות השונות שנאמרו בוויכוח. הביט בו המהרש"ם ואמר לו: הלא הלכה זו מפורשת היא ב'דרכי משה' בחלק יורה דעה, סימן רפ"ו. שם, בלכות מזוזה, מפורש דין זה.

תיכף פנה רבי מאיר שפירא אל הארון. הוציא את כרך הטור הגדול, דפדף אל אותו 'דרכי משה' ואכן הוא רואה שם שמובאת תשובתו של רבינו המהרי"ל העוסק בשאלה, האם יש לחשוש ליוהרא ולגאווה כשאדם קובע מזוזות בכל דלתות ביתו, זאת מפני שנתפשט המנהג אצל רוב העולם בימים ההם שדי לסמוך על מזוזה אחת הקבועה בפתח הבית. המהרי"ל נזעק נגד מגמה זו שאין קובעים מזוזות, והוא אומר: "מי יתן והיה זה לבבם להסיר המכשול הזה שעוברים אדאורייתא ואדרבנן, ולא נודע מאין הרגלם שממעטין במזוזות כל כך במדינות הללו". ולכן הוא קובע שבוודאי אין יוהרא במי שנוהג בהלכות מזוזה כדין. ועל כך הוא ממשיך ומביא תוספת מעניין אחר לגמרי: "וכן כתב מוהר"ם, דאין יוהרא מי שנותן מתנות כהונה, אף על פי שהמנהג שלא ליתן".

אותות פליאה רבתי ניכרו על פניו של רבי מאיר שפירא בראותו דבר מופלא שכזה, שהמהרש"ם על ערש דווי זוכר את ספרי הפוסקי לפרטי פרטים, עד ששאלה כזאת של הלכות מתנות כהונה הוא מוצא באזכור שהובא בהבלעה ובדרך אגב בתוך דרכי משה בהלכות מזוזה.

המהרש"ם הבחין בהשתוממותו של רבי מאיר שפירא וסימן לו שיתקרב אליו יחד עם ספר הטור

סיפר הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, ראש ישיבת חכמי לובלין ומחולל רעיון לימוד הדף היומי, את אשר ראו עיניו בימי עלומיו, באותו פרק זמן בו שהה בביתו של גאון הדור רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון - המהרש"ם מבערזאן זצ"ל. רבי מאיר שפירא היה נכד של הרבנית ממונסטריץ, שהיא נישאה בזוג שני למהרש"ם מבערזאן, וכך הגיע רבי מאיר שפירא לשהות בביתו של המהרש"ם. היה זה כבר לעת זקנותו המופלגת של המהרש"ם, בימים שכבר שכב על ערש דווי, ובעוד שהמהרש"ם היה סגור בחדרו כשרבי מאיר שפירא עומד על ידו כדי לסעוד ולעזור לו, הרי שבחדר המבוא לבית התאספו כמה וכמה מחכמי ורבני העיר שבאו לדרוש בשלומו של המהרש"ם.

כדרכה של תורה, בהתאסף ראשי עם, הרי ששיחם ושיגם הוא בדברי תורה, כשזה שואל וזה עונה, זה מקשה וזה מתרץ. והיו הדברים שמחים כנתינתם. אדהכי והכי החלו התלמידי חכמים להתחדד בהלכה ולעסוק בשאלה מעניינת וייחודית: האם אדם שינהג סלסול בעצמו לתת זרוע לחיים וקיבה לכהן, מדין מתנות כהונה, האם יש בזה משום 'מחזי כיוהרא'. היות והמנהג בזמן הזה הוא שלא לעשות כך, האם זה שבכל זאת רוצה לתת יש לו לחשוש שיש במעשיו משום גאווה ויוהרא.

קולות הויכוח נשמעו בעוז והגיעו עד לחדרו הסגור של המהרש"ם מבערזאן. הדי הדברים נשמעו בחדר, אך לא בצורה ברורה. משכך פנה המהרש"ם אל רבי מאיר שפירא וביקש ממנו כי יואיל בטובו לצאת אל הלומדים ולשמוע

בידיעת התורה. אמנם מי שהוא 'הלוך ונסוע', שאינו חוזר על משנתו אלא שלומד בכל עת דברים חדשים, הרי שרע ומר חלקו להיות 'הלוך וחסור' לשכח תלמודו ולהיות קרח מכאן ומכאן.

נסיעה לארץ ישראל

דרכו של הרה"ק הדרכי תשובה ממונקאטש זיע"א הייתה שלא להסכים לנסיעה לארץ ישראל, וזאת מטעמים הכמוסים עמו. חסידיו הרבים שהיו מגיעים לשאול בעצתו היו שומעים מרוב שאין הדבר ראוי ורצוי, וכי מוטב להם שישארו במקומותיהם, שם לא נחשפת להם ולצאצאיהם סכנה רוחנית.

היה זה אחד מחסידי מונקאטש שהתגורר בעיר סאטמאר, ושמו בישראל רבי טוביה לייב שטרן ז"ל. את פרנסתו מצא מחנות גדולה שבנה לעצמו בפינת שוק העיר, שם נשא ונתן באמונה ומרווחי החנות פרנס את משפחתו הגדולה. היה זה בימים של קודם חג הפסח של שנת תרס"ה, ורבי טוביה לייב עלה בדעתו לעלות ולנסוע לארץ ישראל, שם ישב בשארית חייו ויעסוק בתורה ובעבודה. תיכף ומיד הוא החליט למכור את חנותו לאחד מידידיו, ר' יוסף כץ ז"ל, בסכום של שלש מאות זהובי כסף, כשבדעתו לקחת עימו את הכסף לצרכי הנסיעה ולפרנסתו בארץ ישראל.

כיון שיודע היה ומכיר את רבו שאין דעתו נוחה מנסיעה לארץ ישראל, החליט רבי טוביה לייב שהוא לא מספר זאת לרבו ולא כלום. הוא גמר בדעתו לנסוע לרבו ולשהות במחיצת קדשו בימים האחרונים של חג הפסח, וזו תהיה עבורו גם פרידתו מרבו, למרות שהוא אינו לוקח מרבו ברכת פרידה מסודרת כפי שהיה ראוי.

ניסיון ההתחכמות של רבי טוביה לייב לא עלה יפה, כיון שעוף השמים הולך את הקול ובעל כנפיים הגיד דבר. בעירו סאטמר נפוצה

הגדול. ניגש רבי מאיר שפירא אליו, והמהרש"ם נטל את הספר, דפדף בו עד לדף האחרון והראה לו בשולי הכריכה האחורית את מה שרשם בזמנו בכתב ידו: היום זכיתי בעז"ה לסיים את לימוד ספר הטור מאה ואחד פעמים! המהרש"ם הראה לו באצבע את מילים אלו, ולא הוסיף דבר. ורבי מאיר שפירא אכן הבין את המסר הנוקב והברור: אם לומדים וחוזרים שוב ושוב עד לכך שחוזרים על הדרכי משה מאה ואחד פעמים - אין פלא שתלמודו בידו והוא זוכר כל פרט ופרט.

וזה אשר כתב הרה"ק רבי אברהם מסוכאטשוב זיע"א, ה'אבני נזר', (ח"מ ס' פט): וחזור על למודך, אהובי נכדי, המה גמרא ופוסקים. כי המה הדברים העקריים. אפילו לחזור על דבר אחד כמה פעמים. ויהיו דברי תורה מחודדין בפניך, ובעז"ה תלמיד חכם גדול תהיה, כנפשך ונפש אביך זקניך.

על הפסוקים בפרשת השבוע (בראשית ח ג-ה): **וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ הֶלֶךְ וְשׁוֹב... וְהַמַּיִם הָיוּ הֶלֶךְ וְחָסֹר...** ציינו בעלי המסורה, כי המילה 'הלוך' מופיעה ארבע פעמים בתורה: 'הלוך ושוב - הלוך וחסור; הלוך וגדול - הלוך ונסוע'. והיה הרה"ק רבי יהושע בוקסבוים זצ"ל הי"ד אב"ד גלנטה דורש את המסורה במקראות אלו כמין חומר: **שלימות התורה היא על יד חזרה שוב ושוב, שכן כשאדם לומד וחוזר על משנתו הרי תורתו מצויה אצלו כמונח בקופסא, אולם אם האדם מבקש ללמוד רק לימודים חדשים, הרי שעליו אמרו שהלומד ואינו חוזר כזורע ואינו קוצר.** וזהו מה שנרמז במסורה על התורה, שהלוא אין מים אלא תורה: 'הלוך ושוב' היינו, מי שחוזר ושב על תלמודו שוב ושוב, הרי הוא 'הלוך וגדול' להתעלות בתורה ויהיו דברי תורה מחודדים בפיו

רב אכן נפרד מקהילתו בדרשה מרגשת בה ביקש מהם להמשיך ללכת בדרכי התורה והיראה כפי שהוא למדו וחנכם, אולם מרבו המגיד ממזריטש הוא לא בא להפריד, שכן ידע ברבו ששיטתו היא שאין לרבנים לעזוב את קהילתם, וכי ראוי להם לעובדי ה' שישארו עם צאן מרעיתם וישפיעו עליהם לילך בדרך טובים ולשמור ארחות צדיקים.

בכל דרכו הארוכה עד לעיר איסטנבול היה הרב והרבנית הנוסעים היחידים מבני ישראל. שאר הנוסעים היו ערב רב של גויים מאומות העולם, אנשים נשים וטף, אשר התנהגו בהתאם למוצאם, ותהי הנסיעה למורת רוח עבור הרב והרבנית. כשסוף סוף הגיעה האניה לאיסטנבול והרב רואה כי גם שם אין הוא פוגש אפילו יהודי אחד לרפואה, נפל לבו בקרבו והחל תוהה על הראשונות ולהסתפק האם הוא אכן עושה צעד נכון וראוי.

לפתע עלו מחשבות שונות בליבו של הרב והוא החל לחשוב על כך שלמעשה הוא עוזב את עירו ואת משפחתו, שם הוא מוכר וידוע, והולך למקום שאין מכירים אותו. שם כפי הנראה לא אוכל להרביץ תורה ויראת ה' לרבים, ומי יודע אם אפילו לעצמי תהא פרנסתי מסודרת לי, כמו שבעירי מוכן לי הכל על הצד היותר טוב.

היה הרב מהלך הלך וחזור באיסטנבול כשמחשבות אלו טורדות אותו ואינם נותנות לו מנוח, עד שכמעט גמרה בליבו ההחלטה לבטל את כל תוכנית הנסיעה ולחזור חזרה למקום מושבו הראשון כאשר היה באמנה איתו מימים ימימה. תוך כדי שהרב כמעט מקבל החלטה סופית זו, הוא רואה לפתע יהודי מתקרב כשהוא לבוש כירא ושלם וכל חזותו אומרת שהוא שומר תורה ומצוות.

לאחר הזמן הרב שבו הרב לא ראה אדם יהודי התרגש הרב מאוד לפגוש באורח זה. הוא רץ אליו וקיבל אותו בברכת שלום עליכם וברוכים הבאים, ויתעניינו זה בקורותיו של זה. הרב סיפר לו כי הוא היה רב בעיר פלונית ובדעתו לנסוע

השמועה כי רבי טוביה לייב מכר את חנותו המפורסמת, ואילו אחרים ראו את מסכת ההכנות וההערכות לקראת הנסיעה עד שכל בני עירו ידעו על תוכנית זו המתקמת ונעשית, ומסאטמאר כבר היית קצרה הדרך לשמועה להגיע אל מונקאטש, וכמה ממקורביו של הרה"ק הדרכי תשובה לחשו באזניו וגילו לו כי רבי טוביה לייב שכביכול הגיע כאן לנסיעה תמימה כדרכו מאז ומתמיד, לא כן הוא הדבר אלא שיש בדעתו לנסוע לארץ ישראל, נגד דעתו הידועה של הרבי, ואין בכונתו לקבל ברכת פרידה.

החריש הדרכי תשובה לשמע הדברים ולא אמר מאומה. אולם בעת עריכת השולחן הטהור ביום טוב אחרון של פסח פתח הדרכי תשובה ואמר: הטו אזנכם לסיפור נפלא שהיה עם האחד מתלמידיו המובהקים של הרה"ק רבי דוב בער - המגיד הגדול ממזריטש זיע"א. אותו תלמיד היה רב ואב"ד באחת הערים הגדולות והוא פעל שם גדולות ונצורות למען החזקת התורה והיהדות. הוא הקים תלמוד תורה לצעירי הצאן וישיבה גדולה לאברכים. פעל פעולות חשובות למען הכשרות וארגן שיעורי תורה ברבים, וכן על זה הדרך עוד כהנה וכהנה מפעלות חשובים וכבירים לחיזוק הדת.

ויהי לעת זקנותו אמר הרב בלבו: הן אנכי זקנתי, ב"ה השאתי כל בני ובנותי, ומתי אעשה גם אנכי לביתי לדאוג לצרכי נפשי ונשמת, והלוא כשיושב אנכי כאן בעיר מוטל על כתפיי עול עסקי הציבור וצרכי הרבים, ואין זמני אתי פנוי לעסוק בתורה כאשר עם לבבי. החליט אותו רב זקן שמוטב ייעשה אם יסלק מעליו את עול הרבנות, יעזוב את עירו ויעלה לגור בארץ ישראל. מכר הרב את ביתו, נטל את צרור כספו, ויצאו הוא והרבנית בעגלה שלקחה אותם אל עיר החוף, שם המתינה אניה גדולה שעשתה את דרכה לאיסטנבול שבטורקיה, שכפי הנהוג באותם הימים כך היה הדרך לנסוע לארץ ישראל. אותו

במעשיו הטובים באור כשדים. אלא שתיכף עם יציאתם מאור כשדים, אמר היצר הרע לעצמו: מה לי ללכת עם אברהם עד לארץ כנען, והלוא כל כוונתי לא היית אלא שלא יהיה באור כשדים, בכדי שלא ימשיך שם במפעלותיו, ועתה שכבר יצא משם אין כל סיבה שאלונו בהמשך דרכו. ומפני זה כבר בהיות אברהם בחרן, עזב אותו היצר הרע להשאר שם.

כשהניח היצר הרע לאברהם אבינו נתן אברהם אל ליבו להרהר במעשיו ולחשוב האם אכן עשה כראוי בעוזבו את אור כשדים אשר שפן הכיר את בוראו והרגיל את שמו בפי הבריות, ומי יודע מה יעלה עתה בגורלו, וכמעט שעלתה בדעתו של אברהם אבינו לחזור שוב לאור כשדים. **באותה שעה הוא שבא הציווי לאברהם אבינו 'לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך', כביכול אמר לו הקב"ה לאברהם אבינו: עד עתה, מאור כשדים ועד לחרן, היה היצר הרע מהלך עמך, אבל מכאן ואילך אהיה אנכי מהלך עמך אל הארץ אשר אראך.**

הבין הרב כי דברות קדשו של המגיד ממעזריטש נאמרו ברוח קדשו כמכוונים אליו, לבל יפול עליו רוחו במסעו בארץ ישראל, וידע כי גם אם חלילה עד עתה היה עמו היצר הרע שהכניס בו עצבות ודאגות, הרי שמכאן ואילך יהא הקב"ה עימו להנחותו הדרך. וישמח הרב מאוד ויעלה לארץ ישראל, שם עסק על התורה ועל העבודה בכבוד ובנחת.

את הסיפור הזה סיפר הדרכי תשובה. רבי טוביה לייב שטרן שהיה בין השומעים הבין מזה כי רבו מרמז לו כי אמנם ישנם אנשים שאין דעתו נוחה מנסיעתם לארץ ישראל, אולם אותו הוא מברך בכרכת הדרך, שה' ישמור צאתו ובואו מעד עולם ('שיחות יקרים' שחיבר הרה"ח רבי אלימלך זאב שטרן, בנו של בעל המעשה, רבי טוביה לייב. עמוד ו).

לארץ ישראל, ואילו היהודי שזה עתה הגיע סיפר, להפתעתו של הרב, שהוא בא מארץ פולין וגם הוא מתלמידיו של המגיד ממעזריטש, ובשבת קודש פרשת נח היה אצלו להסתופף בצילו, ואלו הדברים אשר הגיד המגיד ממעזריטש:

בסוף פרשת נח נאמר (בראשית יא לא-לב): **'ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו ואת שרי כלתו אשת אברהם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם. ויהי ימי תרח חמש שנים ומאתים שנה וימת תרח בחרן'. ותיכף ומיד, בתחילת פרשת לך, נאמר (שם יב א): 'ויאמר ה' אל אברהם לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך'.**

והקדוקים רבו מאוד: מפני מה ראו אברהם אבינו ושרה אמנו צורך להצטרף לתרח וללוט וללכת יחד עימם מאור כשדים אל ארץ כנען, והלוא אברהם אבינו ושרה אמנו עשו פעולות נשגבות לפרסם את שם ה', כשאברהם מגייר את האנשים ושרה מגיירת את הנשים, ומה להם ללכת לארץ כנען שהוא מקום שאין מכירים אותם וספק גדול אם יוכלו להמשיך שם במעשיהם הטובים. זאת ועוד אחרת, אם אכן הם יצאו במטרה ובכוונה ללכת לארץ כנען, מה הוא זה שבאו לחרן וישבו שם. ועוד יש לדעת, שאם פניהם של אברהם ושרה היו מיועדות להגיע לארץ כנען, לשם מה הצטרכו להגיע לידי ציווי מיוחד ללכת אל הארץ אשר אראך.

את הקושיות הללו הציע המגיד ממעזריטש בטרם העלה את פירושו בעניין ואמר שמעשה שהיה כך היה: השטן בראותו את כל גודל מעשיו של אברהם אבינו ושרה אמנו לפרסם את שם ה' ולהכניס רבים תחת כנפי השכינה לא יכול היה לשאת זאת, וגמר אומר לשדל אותם לעזוב את מקומם בתואנה כי מוטב להם שיהיו בארץ ישראל. וזו הכוונה 'ויקח תרח' הוא היצר הרע, 'את אברהם' בכדי שלא ימשיך

ישור אל בני עליה

פ"ג
אזינו רבינו איש
אדום הדב אלמלך
כהר אלעזר ליפמן
בשיחם נעים אלימלך
נפטר בא אדר ט"ו
תשנ"ב

אדרבא הייליגער רבי ר' אלימלך זצ"ל

על-ידי התחברותם בקדושי עליון גם הם ישכבו אף וחומה ולהיטיב מטוב ה'

כל יהודי בעדינות נפשו ובפנימיות טוהר לבבו, תיכף שגולה לפניו אש שחורה על גבי אש לבנה, אותיות המאירות של התנא האלוףי הרבי ר' מילעך, נבער בשמתו בעוז תעצומת, ומצא מין את מינו וניערר לאהבה וליראה את ה' הגדול והנורא, להחזיר ולהשיב את כל חלקי נפשו ורוחו ושמתו לאביו ולבוראו.

משאירים כלום לעצמם. בכך נתגלה שמיד כשהתחילו רצו לתת.

ותשבעו...

ועתה שמחה גדולה בכל העולמות שמופיע בעולם אור חדש: "נועם אלימלך" בשלמות הביאור ותכלית הפאר. הספר שכל הצדיקים ראו בו המשפיע הן לצאת מטיט החומר, והן לקבל ממנו תיקון כזה שכל המקושר זוכה גם כן בעצמו לתת את טובו לכל העולם, שיוכל להעלות את כל הביאור לשרש, "ולייחד ייחודים כמותך" (-תשובת משיח לשאלת אור שבעת הימים "אמתי קאחי מן". אגרת הבעש"ט).

בכל עת שהצדיקים הגדולים הולכים מדרגא לדרגא והורגים את הנחש לגמרי, הם מתעלים לתכלית "צדיק מושל בראת אלקים", שהם מתרמים ליוצרים, לשנות הטבע, לחולל פלאות ולהיטיב עם כל הברואים, כי "בשביעם נברא העולם".

'מקום גדלתם' - שאנו רואים שהרקיטו שחקים - 'מתגלה בענותותם': שהגשמה שלהם שגבה מאד, עד שהם מרגישים, שכל מה שישגו להגיע לתכלית שלמות השגתם, מדרגתם ייחודם ומופתיהם - הכל רק כדי למסור ולתת, ובכך לתקן את כל הבריאה, הן ברוחני והן בגשמי. הנשמע כזאת והנראה כמזוה, שרואים גדולת הצדיקים שאינם

אשרי העם שכלו, כה שהצדיק המשכך הכל ומעלה העולם לשרשו, הוא נותן לנו במתנה שכל אחד זוכה כמזוה לשכך חמת המלך.

מהדורת פאר מושלמת

ביאורים | ציונים | צעטיל קטן ותפילה קודם התפילה מבורא פרקי תולדות מורחבים | מפתחות

אור הגאולה לישרי לב

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבנינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

אירד"ב: 0054-437-(718)
אירופה: 0176-8806-44-20
להשיג בתנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לזכות

עופר פנחס בן צילה שיחי' קרן בת רונית שתחי' טל
אדמונד שיחי' בן איזה < רונית בת ינינה יעל > בנימין בן אסתר וכל יוצאי חלציהם שיחיז
להצלחה רבה ומופלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת

לעילוי נשמת

צילה בת דורה ומאיר ע"ה

קרוב אליך הדבר מאד

מקום גנותו של הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין

אוצר פניני החסידות

עולמות רוחניים מלאי אור וקדושה

גליון שבועי המלקט באומנות את עיקרי ויסודות אמרי תורתם של הצדיקים
והיראים זיע"א אשר מתורתם אנו דולים ובזכותם אנו חיים וקיימים
- מסודרים על פרשת השבוע ככתבם וכלשונם -

להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 והגליון בדרך אליך